

Financieel Jaarverslag 2023

Inhoud

Inhoud	3
Voorwoord	5
Financieel beleid	6
Kerninformatie van de VNG	15
Samenstelling bestuur en directie VNG	17
Enkelvoudige jaarrekening 2023	19
Enkelvoudige balans per 31 december 2023	20
Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2023	22
Toelichting algemeen	24
Toelichting op de enkelvoudige balans	30
Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten	40
Geconsolideerde jaarrekening 2023	53
Geconsolideerde balans per 31 december 2023	54
Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2023	56
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	58
Toelichting op de geconsolideerde balans	59
Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten	63
Overzicht mutatie eigen vermogen	66
Overige gegevens	67
Overige zaken betreffende de jaarrekening	68
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	69

Voorwoord

Voor de VNG was 2023 in financieel-economisch opzicht een stabiel jaar. Wel is nog goed zichtbaar dat we te maken hadden met nog steeds hoge inflatie. Dit leidt tot aanzienlijk hogere kosten voor huisvesting. Positieve financiële ontwikkelingen zijn het goede rendement op de effectenportefeuille die de VNG aanhoudt, als ook het rendement van de dochterbedrijven. We zien ook een toename van subsidie gefinancierde projecten.

De VNG sloot het jaar af met een negatief bedrijfsresultaat van € 3,5 miljoen. Dit is conform het besluit van de ALV (Algemene Leden Vergadering) in 2018 om het eigen vermogen gefaseerd in te zetten. In de begroting was een negatief resultaat van € 4,4 miljoen geraamd.

Het uiteindelijke jaarresultaat is positief door het rendement op de effectenportefeuille en andere rentebaten. Dit betreft een bedrag van € 5 miljoen. Het positief jaarresultaat over 2023 bedraagt € 2,8 miljoen.

De VNG-organisatie haalde in 2023 de certificering van de CO₂-Prestatieladder. Daarmee committeren we ons aan het reduceren van onze CO₂-uitstoot. De prestatieladder is een duurzaamheidsinstrument dat organisaties helpt om bij te dragen hun uitstoot te verminderen. We zetten daarvoor in 2023 een aantal stappen:

- We brachten de energiestromen en CO₂-footprint van de VNG in kaart om inzicht te krijgen.
- We stelden doelen voor CO₂-reductie
- We communiceren zowel in- als extern over het CO₂-beleid (transparantie)
- We nemen deel aan initiatieven in de sector op het gebied van CO₂-reductie.

Net als in 2022 maakte het VNG-bestuur ook in 2023 extra middelen vrij voor werkzaamheden van de VNG Kennishub. De Kennishub ondersteunt gemeenten bij de ontsluiting en het toegankelijk maken van de beschikbare, meest relevante en actuele kennis. We doen dit samen met gemeenten en kennisinstellingen.

In het afgelopen jaar volgde ik Jan van Zanen op als voorzitter van de VNG. Het is een eervolle en belangrijke taak; in gemeenten is veel aan de hand, we hebben grote opgaven. Dat vraagt stevige onderhandelingen in Den Haag. Het is zoeken naar bondgenoten en naar de goede strategie om onze positie te versterken. Dat vind ik – met mijn achtergrond – leuk om te doen; ik heb iets te bieden op dit terrein. In die context zei ik uit volle overtuiging ‘ja’ tegen deze uitdaging.

Sharon Dijkma, voorzitter VNG

Financieel beleid

Het financieel beleid richt zich in 2023 evenals voorgaande jaren op een stabiele begroting en het altijd kunnen voldoen aan (betalings-)verplichtingen. Op basis van de in de ALV van juni 2018 vastgestelde contributiesystematiek (en daaruit volgende begrotingsgrondslagen) wordt de bestemming van het resultaat van de bedrijven en beleggingsportefeuille bij het vaststellen van de jaarrekening in de ALV besloten.

In de meerjarige begrotingssystematiek is gekozen voor een combinatie van een contributiestijging van 1% bovenop de index als gevolg van de inflatie en een geleidelijke afbouw van de financiële reserves. In de toelichting op het contributievoorstel is geconstateerd dat het voor een stabiele begroting en een transparante verantwoording nodig is dat de basisactiviteiten (de kernorganisatie) uiteindelijk worden gedekt uit structurele inkomsten. Zolang de 100% dekking vanuit de contributie nog niet is gerealiseerd, wordt het begrotingstekort gefinancierd vanuit het vermogen.

In de begroting 2023 is een dekking opgenomen uit het vermogen van € 4,488 miljoen, een bedrag van € 0,607 miljoen als dekking voor de afschrijvingslasten voor verbouwing van de Willemschhof en een bedrag van € 0,528 miljoen als dekking voor de kennisfunctie.

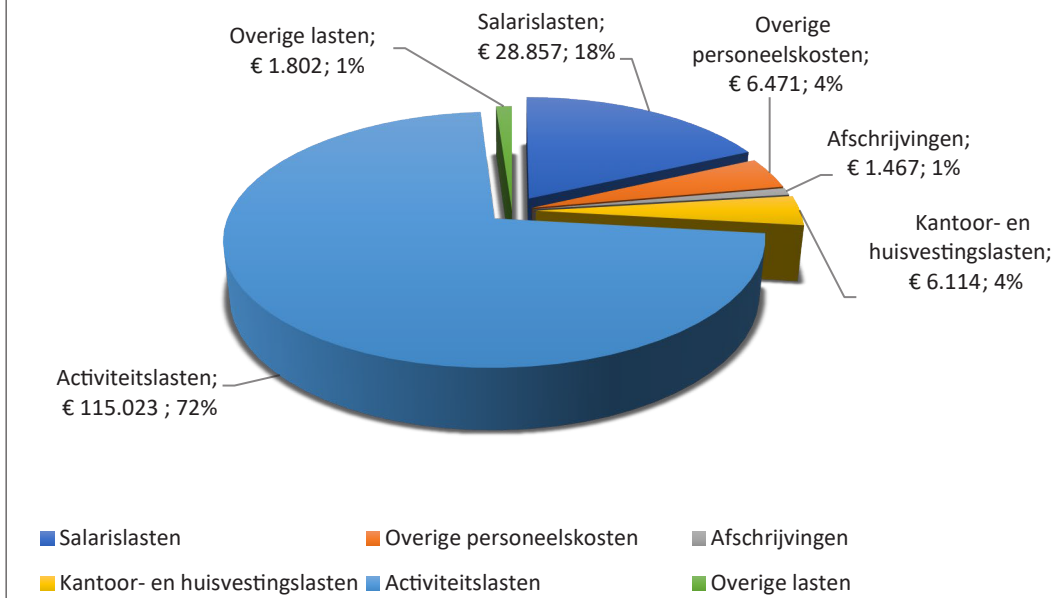
De samenstelling van de baten en lasten van de VNG

De Vereniging streeft in haar begroting naar een volledige dekking van de kernorganisatie uit de contributie. Naast de contributie en de inzet van het eigen vermogen zijn er ook andere bronnen waaruit de kosten van de organisatie als geheel worden gedekt. Ook subsidies en bijdragen uit het Fonds GGU vormen een wezenlijke bron van inkomsten.

De lasten worden onderverdeeld in salarislasten, overige personeelslasten, activiteitenlasten en de overige vaste lasten (zoals huisvestingskosten, ICT en overige kantoorkosten). Onder de activiteitenlasten staan de lasten voor adviezen derden, bijeenkomsten en voorlichting. Deze lasten worden veelal gedekt vanuit de subsidies en GGU-middelen.

Samenstelling van lasten VNG 2023 (bedragen x € 1.000)

Beleggingsportefeuille

De VNG heeft in het verleden besloten om een beleggingsportefeuille aan te houden voor vermogen dat niet op korte termijn aangesproken hoeft te worden. Het beleggingsbeleid is gericht op een horizon van 5 tot 10 jaar. De doelstelling van de beleggingen is een stabiele vermogensontwikkeling met een gemiddeld jaarrendement van circa 4%. De lange termijn beleidsbenchmark die de gewenste risico/rendement verhouding van het bestuur van de Vereniging weerspiegelt, bestaat uit een portefeuille die is samengesteld uit wereldwijde aandelen (10%), onroerend goed (5%), absoluut rendement (10%) en Euro obligaties (75%).

De samenstelling van de lange termijn benchmark en de hierbij afgesproken beheerlijnen blijkt voor de toekomst steeds minder passend om binnen de gewenste risico/rendement verhouding te komen tot een langjarig rendement van 4%. Oorzaak hiervan is de ontwikkeling van de rente op lange termijn. Gezien het voorgaande is er het voornemen om de beleggingsrichtlijnen en compliance zodanig aan te passen dat de nadruk op wat meer offensieve beleggingen komt te liggen, waardoor de 4% rendementsdoelstelling makkelijker gerealiseerd kan worden zonder dat gewenste (en aanvaardbare) risico/rendement verhouding hierbij wordt los gelaten.

Omvang van de beleggingsportefeuille

Ten opzichte van het voorgaande jaar is de effectenportefeuille, inclusief saldo rekening courant en beheerkosten, met € 6,409 miljoen (11,13%) in omvang toegenomen. Na eliminatie van beheerkosten wordt deze toename voor een groot deel veroorzaakt door het koersresultaat groot € 4,845 miljoen wat gelijk is aan 8,22% van de uitgangs- of beginwaarde per 01-01-2023. Daarnaast wordt de toename van de omvang van de effectenportefeuille voor € 0,592 miljoen gevonden in ontvangen en geherinvesteerde dividenden. Er zijn in 2023 geen middelen onttrokken aan de effectenportefeuille noch is er gestort op de effectenportefeuille.

Waarde beleggingsportefeuille

De waarde van de beleggingsportefeuille ultimo 2023 komt uit op € 64,283 miljoen. Dit is inclusief het saldo rekening courant (€ 0,295 miljoen) dat de beheerder van de beleggingsportefeuille gebruikt voor aan- en verkopen.

Samenstelling resultaat beleggingsportefeuille

Het beleggingsresultaat bepaalt de toe en afname van de waarde van de portefeuille op de balans.

Het resultaat op de beleggingsportefeuille na aftrek van management- en custodiantkosten bedraagt € 5,368 miljoen positief. Dit is als volgt samengesteld (* € 1.000)

Coupon	-	
Dividenden (na dividendbelasting)	592	
Rente	-	
Netto inkomsten		592
Overige lasten effectenportefeuille		-69
Koersresultaat		4.485
Beleggingsresultaat		5.368

Het percentuele resultaat van de effectenportefeuille 2023 komt hiermee uit op 9,11%. Met de voor de portefeuille overeengekomen benchmark wordt een resultaat beoogd van 4%. Het beleggingsresultaat komt hierdoor dit jaar met 5,11% hoger uit ten opzichte van de benchmark.

Herwaarderingsreserve

Het cumulatieve ongerealiseerde resultaat ultimo 2023 (= de theoretische waarde van de herwaarderingsreserve) bedraagt € 1,780 miljoen.

Sturen op liquiditeitspositie en werkkapitaal

Liquiditeitspositie

De Vereniging wil op het gebied van liquiditeitsbeheer 'in control' zijn. Het uitgangspunt is dat het liquiditeitssaldo niet onder nul mag dalen.

Dit wordt bereikt door:

- het jaarlijks opstellen van een kasstroomoverzicht op basis van de geconsolideerde jaarrekening;
- het beheersen van de jaarlijks toegestane investeringen;
- het streven naar een voorspelbaar en optimaal winstuitkeringsbeleid van de door de VNG (in) direct gehouden bedrijven;
- het periodiek verkopen van een deel van de effectenportefeuille indien nodig voor een aanvaardbare liquiditeitspositie;
- een goede en adequate informatievoorziening.

De liquiditeitspositie is het saldo van de liquide middelen en de kortlopende schulden aan kredietinstellingen. Ultimo 2023 bedraagt de liquiditeitspositie van de Vereniging € 25,70 miljoen. In 2022 kwam het saldo uit op € 37,65 miljoen.

Vermogen en solvabiliteit

De solvabiliteit wordt gebruikt om inzicht te krijgen in de financiële gezondheid van de organisatie op langere termijn. Dit kengetal geeft aan in hoeverre met het vermogen de

kortlopende alsook de langlopende schulden kunnen worden terugbetaald. De solvabiliteitsratio van de Vereniging uitgedrukt als percentage van het eigen vermogen bedraagt per balansdatum 2023 37,79% (34,29% per balansdatum 2022). De ten opzichte van 2022 verbeterde solvabiliteit wordt veroorzaakt doordat het eigen vermogen is toegenomen als gevolg van voornamelijk koerswinsten op effecten en de daaruit volgende afname van de bestemmingsreserve en door het positieve resultaat 2023. Een solvabiliteitsratio van 37,79% bij de vereniging wordt solide bevonden.

De VNG heeft als gevolg van de verkoop van enkele panden in het verleden en het resultaat van haar deelnemingen een vrij vermogen, dat in een effectenportefeuille wordt aangehouden. Tot en met 2018 werd het rendement op het vermogen gebruikt als aanvulling op de contributie. Vanaf 2019 wordt het rendement op de effectenportefeuille niet begroot en uitgegeven in het boekjaar, maar wordt de bestemming van het rendement meegenomen bij de vaststelling van de jaarrekening.

Vanaf 2019 wordt geleidelijk de contributie verhoogd met 1% per jaar. Dit wordt gedaan onder gelijktijdige afbouw van het vermogen. Zolang de contributie niet dekkend is zal het tekort uit het vermogen worden onttrokken, zoals afgesproken in de ALV 2018.

Het belegde vermogen wordt aangehouden om de volgende redenen:

- Het vermogen wordt aangehouden om de gevolgen van negatieve begrotingen op te vangen. Deze zullen ontstaan door de financiering van de renovatie van de Willemshof in 2009. In 2007 is besloten dat lasten als gevolg van herhuisvesting ten laste van het eigen vermogen komen. Dit geschiedt door middel van het begroten van een verlies gelijk aan de jaarlijkse afschrijvingslast.
- Daarnaast komt het geregeld voor dat de VNG ten behoeve van grote projecten tijdelijk lasten voorfinanciert uit het vermogen.
- Voorts dient het vermogen voor het opvangen van onvoorziene lasten die het gevolg zijn van tegenvallers in de eigen bedrijfsvoering en het financieren van tijdelijke, niet standaard uitgaven die wel voorzien in een behoefte bij de leden om actie op bepaalde terreinen te ondernemen, op te vangen in de begroting.
- Het vermogen dient ook ter dekking van het belangrijkste risico voor de VNG: het WW- en bovenwettelijke WW(BWW)-risico. De VNG is eigenrisicodragers voor de WW en BWW. Het vermogen is nodig in het geval de VNG op enig moment sterk zou moeten inkrimpen en aan een groot deel van haar medewerkers een uitkering moet verstrekken. Gemiddeld genomen hebben de medewerkers een opgebouwd WW- en BWW-recht van ongeveer twee keer het jaarsalaris.
- Het vermogen wordt gebruikt om deelnemingen die in zwaar weer zijn gekomen, al dan niet als gevolg van externe omstandigheden, tijdelijk te ondersteunen.
- Het vermogen dient als dekking voor het negatieve werkkapitaal.

Fraude en continuïteit

- In het algemeen nemen wij maatregelen om de gesignaleerde risico's te voorkomen en te mitigeren om zo de frauderisico's te beperken. Wij monitoren periodiek de voortgang van projecten en de behaalde resultaten. Het verbeteren van een goede werking van het interne (risico-) beheersingssysteem is voor het bestuur een prioriteit.
- Bij de beoordeling van de continuïteitsveronderstelling wordt gekeken naar de mate waarin het vrij uitkeerbaar dividend en overig vermogen het mogelijke negatieve werkkapitaal kan dekken. Daarnaast wordt gewerkt met een solvabiliteitsratio

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

De VNG onderstreept het belang van maatschappelijk verantwoord ondernemen. De VNG

ondersteunt veel initiatieven met een maatschappelijk karakter op landelijk en gemeentelijk niveau.

De vermogensbeheerder belegt met engagement. Het engagementproces beoogt verbetering te bewerkstelligen bij ondernemingen en fondsmanagers waar bepaalde ESG-aandachtspunten (Environmental Social & Governance) zijn geconstateerd. Verwezenlijking van de uitgangspunten wordt bereikt door de dialoog aan te gaan met ondernemingen en fondsmanagers die ESG-criteria, die de vermogensbeheerder hanteert, schenden.

Deelnemingen

De deelnemingen die de VNG ultimo 2023 (indirect) aanhoudt zijn de volgende:

- **VNG Diensten B.V.:** Fungeert als houdstermaatschappij van de hieronder vermelde dochterbedrijven. De vennootschap maakt gebruik van de vrijstelling tussenconsolidatie als bedoeld in artikel 2:408 BW. De financiële gegevens van de vennootschap en haar dochtermaatschappijen zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening 2023 van de VNG te Den Haag.
Statutaire directie: L.K. Geluk en P.W. Jeroense. Vestigingsplaats: Den Haag.
- **Congres- en Studiecentrum VNG B.V.** (incl. haar dochter VNG Opleiding en Detachering B.V.):
De onderdelen VNG Academie en VNG Congressen organiseren congressen en opleiding voor gemeenten.
Het onderdeel VNG Trainees & Detachering leidt trainees en professionals op die gedetacheerd worden bij de (lokale) overheid.
Statutaire directie: L.D. de Vries. Vestigingsplaats: Den Haag.
- **VNG Risicobeheer B.V.:** Is gericht op risicomanagement bij gemeenten. In deze rol adviseert zij over risicovraagstukken en ontwikkelt zij verzekeringsproducten voor gemeenten. Onder andere rechtsbijstandverzekeringen voor collegeleden en ambtenaren, vrijwilligersverzekeringen, zorgverzekeringen en ongevallenverzekeringen brandweer. Voorts adviseert VNG Risicobeheer over risicobeheer bij gemeenten.
Statutaire directie: C. Ravensbergen. Vestigingsplaats: Den Haag.
- **VNG International B.V.:** (inclusief haar buitenlandse dochter CILG): Werkt aan versterking van het democratisch lokaal bestuur wereldwijd. Het bedrijf ondersteunt Nederlandse en Europese gemeenten bij beleidsinnovatie door gebruik te maken van Europese netwerken. VNG International ondersteunt het internationale werk van Nederlandse gemeenten.
Statutaire directie: P.W. Jeroense. Vestigingsplaats: Den Haag.
- **VNG Realisatie B.V.:** Richt zich op het verbeteren van dienstverlening en bedrijfsvoering van gemeenten ten behoeve van hun burgers en bedrijven. Daarnaast helpt VNG Realisatie gemeenten deel te nemen aan de netwerksamenleving en ontwikkelt VNG Realisatie concepten voor een krachtig bestuur.
Statutaire directie: N. Ducastel. Vestigingsplaats: Den Haag.

Resultaatontwikkeling van de Vereniging

De jaarrekening omvat twee jaarrekeningen, de enkelvoudige jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening. In de enkelvoudige jaarrekening is het resultaat van de deelnemingen apart opgenomen, terwijl in de geconsolideerde jaarrekening de totale baten en lasten van de VNG en de deelnemingen worden weergegeven, geëlimineerd voor de onderlinge leveringen.

Op hoofdlijnen is de ontwikkeling van het resultaat van de Vereniging als volgt:

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023	Begroting 2024
Baten	134.883	113.081	156.191	118.067
Lasten	138.915	118.704	159.734	123.127
Bedrijfsresultaat	-4.032	-5.623	-3.543	-5.060
Financiële baten en lasten	-1.261	-	5.005	-
Resultaat deelnemingen	274	-	1.363	-
Resultaat (voor bestemming)	-5.019	-5.623	2.824	-5.060
Bestemmingsreserve	800	1.135	934	607
Onverdeeld resultaat	-4.219	-4.488	3.758	-4.453

In de begroting 2023 is rekening gehouden met een dekking uit het vermogen van € 4,488 miljoen. Daarnaast is in de begroting 2023 rekening gehouden met de dekking van de kennishub van € 0,528 miljoen en met de dekking van de onderstaande afschrijvingslasten vanuit het vermogen voor een totaalbedrag van € 0,607 miljoen:

- De renovatie van de Willemshof, besluit genomen in 2007;
- De herinrichting van de begane grond, besluit genomen in 2018,

Deze lasten worden verantwoord in de staat van baten en lasten en gedekt vanuit het vermogen.

De Kennishub heeft op dit moment vooral een bemiddelende rol. Dat wil zeggen dat de hub zich richt op het faciliteren en stimuleren van kennisontwikkeling en -deling intern (binnen de VNG) en met en tussen de leden (gemeenten) van de VNG. De hub doet dit via (structurele) connecties met de kennisinstellingen (door de uitbouw en coördinatie van kennisnetwerken). Met andere woorden: de hub verbindt, structureert en coördineert kennisontwikkeling en -deling en heeft een aanjaagfunctie op het gebied van kennis- en datagedreven werken. De Kennishub wordt binnen en buiten de VNG steeds meer gevraagd te verbinden, adviseren en mee te denken. Er is overal beweging op het gebied van kennis en ook andere partijen lijken in een vergelijkbare puzzel te zitten waar het gaat over kennis en expertise.

De realisatie 2023 is uitgekomen op € 0,326 miljoen. Het restant valt vrij in de overige reserves.

Vergelijking realisatie 2023 met begroting 2023

Het resultaat is uitgekomen op € 3,758 miljoen positief. Het resultaat is daarmee € 8,246 miljoen hoger dan begroot. Het bedrijfsresultaat is € 2,080 miljoen hoger dan begroot. Het resultaat van de deelnemingen en de financiële baten en lasten waren in de begroting niet meegenomen. Het resultaat uit de effectenportefeuille en de deelnemingen bedraagt € 6,368 miljoen positief.

Het hogere bedrijfsresultaat verklaart deels het positievere resultaat. Het bedrijfsresultaat is een optelsom van de volgende posten:

- Baten: De realisatie in 2023 is uiteindelijk € 43,110 miljoen hoger uitgekomen dan begroot met name veroorzaakt door hoger gerealiseerd projectvolume en de hogere doorbelasting van afgenomen diensten, zoals ICT en de vergoeding voor detachering van interne medewerkers. De nieuwe projecten beïnvloeden het bedrijfsresultaat. Een hogere dan begrote inzet van intern personeel zorgt voor een extra dekking van de overheadlasten.
- De hogere projectbijdrage wordt mede veroorzaakt door nieuwe extern gefinancierde projecten na het vaststellen van de begroting. Tegenover deze projecten staat een nagenoeg gelijke stijging van de projectlasten (inclusief personele lasten).

- De lasten van uitzendkrachten/personeel derden komen 2,519 miljoen hoger uit dan begroot. De extra lasten hebben onder andere betrekking op vervangende inhuur voor openstaande vacatures, detacheringen en zwangerschapsvervanging.
- De studielastenkosten komen € 0,246 miljoen hoger uit dan begroot.
- De reis- en verblijfslasten komen € 0,221 miljoen hoger uit dan begroot.
- Een hogere dotatie dan begroot aan de egalisatievoorziening van € 0,308 miljoen, als gevolg van de stijging van de WW en BWW rechten omdat oud-medewerkers hun baan zijn kwijtgeraakt.
- De RVU Voorziening is gemuteerd met € 0,171 miljoen.
- Stijging van de reservering van de verlofuren van € 0,591 miljoen. In 2023 is de PAS regeling vervallen. Medewerkers mochten kiezen voor meer verlofuren (op basis van leeftijd) of het behoud van toekomstige deelname aan de PAS-regeling. Veel medewerkers hebben (vooral als ze relatief jonger zijn) gekozen voor de extra verlofuren.
- De kantoor- en huisvestingslasten zijn ten opzichte van de begroting € 1,367 miljoen hoger. Dit wordt met name veroorzaakt door de hogere automatiseringslasten. Deze zijn € 0,623 miljoen hoger dan begroot. Ook de huisvesting- (o.a. verwarming en licht) en onderhoudslasten en de restauratieve lasten (koffieautomaten en catering) waren in 2023 hoger dan begroot.
- Doorbelasting van de inzet van medewerkers voor extern gefinancierde projecten aan projecten. In de begroting werd rekening gehouden met een doorbelasting van € 7,112 miljoen aan baten. Door het gestegen projectvolume was de werkelijke inzet van medewerkers hoger. De werkelijke doorbelasting kwam uit op €9,354 miljoen, € 2,242 miljoen hoger dan begroot. Dit levert een positief dekkingresultaat op.

Vergelijking realisatie 2023 met realisatie 2022

Het resultaat van de Vereniging is in 2023 uitgekomen op € 3,758 miljoen positief. Ten opzichte van het resultaat van € 4,219 miljoen negatief over 2022 is dit een stijging van € 7,977 miljoen. Zoals hierboven al genoemd zijn er zowel mee- als tegenvallers die voor het resultaat zorgen. Zo zijn ten opzichte van 2022 de lasten relatief minder gestegen dan de baten, is er een positief resultaat te melden op de financiële baten en lasten en is het resultaat van de deelnemingen hoger dan in 2022.

Het bedrijfsresultaat is in 2023 € 0,489 miljoen hoger dan in 2022 en ook hoger dan begroot. De belangrijkste oorzaak voor de stijging van het resultaat is een optelsom van het volgende:

- Een lagere stijging van de salarislasten (conform AVR-ontwikkelingen) en de overige personeelslasten.
- Hogere kantoor- en huisvestingslasten en daardoor ook een hogere doorbelasting.
- Hogere contributie als gevolg van de afgesproken 1% groei van de contributie, naast het gebruikelijke indexeren.
- Hogere projectbijdragen als gevolg van de extra inzet vanuit Gemeentefonds Saldi, naast de bijdrage uit het Fonds GGU opgericht, voor de gezamenlijke uitvoeringsactiviteiten.
- Het positievere resultaat werd enigszins gedempt door de hogere dotatie vanuit de egalisatievoorziening. De WW en BWW rechten stegen, omdat oud-medewerkers hun baan zijn kwijtgeraakt.
- Daarnaast was er een hogere reservering voor verlofuren. In 2023 is de PAS regeling vervallen. Medewerkers mochten kiezen voor meer verlofuren (op basis van leeftijd) of het behoud van toekomstige deelname aan de PAS-regeling. Veel medewerkers hebben (vooral als ze relatief jonger zijn) gekozen voor de extra verlofuren.

Het resultaat uit deelnemingen komt € 1,089 miljoen (397,44%) hoger uit ten opzichte van 2022. Het hogere resultaat uit de deelnemingen in 2023 wordt gevonden bij VNG Connect. De overige deelneming hebben allen een lager positief resultaat. Het hogere resultaat van VNG Connect komt voornamelijk door hogere brutomarges dan begroot (€ 0,904 miljoen). Het resultaat van VNG International B.V., VNG Risicobeheer B.V. en VNG Realisatie in 2023 was

positief maar ten opzichte van het voorgaande jaar zien we een afname van het resultaat met respectievelijk 11,61%, 53,04% en 47,13%. De afname van het resultaat ten opzichte van het voorgaande jaar bij de hiervoor genoemde VNG-deelnemingen is veroorzaakt door een aantal factoren die bij iedere deelneming anders is. Zo heeft VNG Realisatie B.V. geen permanent winststreven, heeft VNG International te maken met hogere indirecte apparaatskosten (€ 0,318 miljoen) en heeft VNG Risicobeheer een resultaat dat € 0,132 miljoen hoger is dan begroot. Er werd bij VNG Risicobeheer door de activiteiten rond Lijn 3 minder tijd besteed aan de diverse projecten en met name het Risicobeheerfonds.

Het gerealiseerde resultaat uit de effectenportefeuille is € 4,980 miljoen hoger dan in 2022. Dit hoger uitkomen wordt nagenoeg uitsluitend veroorzaakt door positieve koersresultaten. De gerealiseerde rentebaten bedragen € 1,383 miljoen. Dit is € 1,166 miljoen hoger dan 2022.

Toelichting op de bedrijfsrisico's

Net als iedere andere organisatie loopt de Vereniging in de dagelijkse uitvoering van haar activiteiten risico's. Het is van belang deze risico's te identificeren en daarop bewust beleid te ontwikkelen. In deze paragraaf worden de meest relevante risico's belicht. Het gaat hier om risico's die de financiële positie van de Vereniging kunnen aantasten.

Projecten

De Vereniging voert namens derden diverse projecten uit. Hiervoor ontvangt zij bijdragen en/of subsidies van het rijk en overige overheidsorganisaties. Uit de ontvangen bijdragen worden projectmedewerkers gefinancierd. Het betreft hier niet alleen medewerkers met een tijdelijke aanstelling, maar ook medewerkers met een vaste aanstelling of externe inhuur. Gezien de omvang van het aantal projecten is een vaste kern van projectmedewerkers verantwoord. Het laatste betekent wel dat vaste lasten worden gefinancierd met variabele inkomsten. Risico bij het wegvallen van projecten is dat er onvoldoende dekking is voor de salarislasten en eventueel kosten voor afvloeiing van projectmedewerkers. Om de risico's te beheersen worden alleen die projecten begroot die zeker zullen worden gerealiseerd. Voorts wordt voor de uitvoering van projecten zo veel mogelijk gewerkt met personeel dat flexibel over de projecten ingezet kan worden. Verder is er bij inhuur ook het risico van een fictief dienstverband. Risicobeheersing vindt hier plaats door vooraf de opdrachtformulering helder en duidelijk neer te zetten en te toetsen. Er is een Inkoop Service Desk ingericht om het inkoopproces te ondersteunen en te bewaken. Inkoop vindt plaats via de Inkoop Service Desk. Middels deze maatregelen wordt getracht het risico op het wegvallen van bijdragen te beperken.

Subsidies

De Vereniging ontvangt subsidies voor de uitvoering van diverse projecten. De Vereniging loopt het risico dat achteraf het subsidiebedrag naar beneden wordt bijgesteld als de Vereniging niet aan de subsidievoorwaarden heeft voldaan, terwijl de lasten wel zijn gemaakt. Dit risico wordt onder meer beperkt door periodiek te monitoren of de gemaakte lasten binnen het toegekende budget vallen en een strikt tijdschrijfbeleid te handhaven zodat projecturen na afloop te verantwoorden zijn.

Resultaat bedrijven

De Vereniging loopt het risico dat de resultaten van de bedrijven tegenvallen door ontwikkelingen op de markt waarop deze bedrijven opereren of doordat andere risico's zich voordoen, die typisch zijn voor de betreffende deelneming. Als indirect 100% aandeelhouder deelt de Vereniging in de resultaat-effecten als gevolg van de ondernemingsrisico's van de deelnemingen. De VNG wil haar afhankelijkheid van het resultaat van de VNG-bedrijven terugdringen. Hierdoor zal bij de VNG het risico dat uit het aandeelhouderschap voortkomt gemitigeerd worden. Dit heeft zij gedaan door sinds 2019 het resultaat van de deelnemingen niet meer mee te nemen in de begroting.

Beleggingen

De Vereniging loopt koersrisico over het belegd vermogen. Als de koersen van aandelen en of vastrentende waarden dalen zal dit een negatief effect op het vermogen hebben. Tevens kan het een negatief effect op het resultaat hebben omdat begrote inkomsten uit beleggingen niet worden gerealiseerd. Behoudens de situatie van algehele en extremere omstandigheden (malaise op de effectenmarkten) is door het aanbrengen van spreiding in de portefeuille (in beleggingscategorieën en over regio's wereldwijd), het risico op een negatief effect op het vermogen beperkt. Er is gekozen voor een middellange beleggingsstrategie. Dat houdt in dat wordt verwacht dat optredende koersdalingen op de middellange termijn weer goed worden gemaakt en de vermogenspositie dus niet structureel wordt aangetast. Een eventueel negatief effect op het jaarresultaat van de Vereniging is niet altijd op voorhand uit te sluiten. Wel wordt dit eventuele negatieve effect gedempt door te werken met een herwaarderingsreserve. Hierdoor worden, zolang er een herwaarderingsreserve is, ongerealiseerde koersresultaten niet in het resultaat betrokken.

Het risico dat gelopen wordt met beleggingen wordt vervolgens nog verder beperkt door spreiding en door indien nodig door een tijdige aanpassing van de portefeuilledverdeling in tijden van verslechterende marktomstandigheden. Er wordt een defensief beleggingsbeleid gevoerd.

Eigenrisicodragers WW en Bovenwettelijk WW (BWW)

De Vereniging is eigen risicodragers voor de WW- en BWW rechten van de oud-medewerkers. Dit kan leiden tot tegenvallers die vooral bij de het recht op BWW op kunnen lopen tot hoge bedragen. Voor alle opgebouwde rechten wordt op het moment dat het recht zich voordoet een voorziening gevormd. Om eventuele opbouw van nieuwe rechten te beperken, werkt de Vereniging voor een deel met tijdelijke contracten, indien het om tijdelijk werk en een tijdelijke financiering gaat.

Frauderisico's

De Vereniging besteedt aandacht aan het in kaart brengen van frauderisico's. In het algemeen worden maatregelen genomen om de gesignaleerde risico's te voorkomen en te mitigeren om zo de frauderisico's te beperken. De VNG monitort periodiek de voortgang van projecten en de behaalde resultaten. Het verbeteren van een goede werking van het interne (risico-) beheersingssysteem is voor de VNG een prioriteit. Er zijn bij de Vereniging geen vermoedens dan wel gevallen van fraude bekend.

Continuïteit

De Vereniging heeft overwogen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor (ernstige) onzekerheid zou kunnen bestaan of de Vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Daarbij is geconcludeerd dat er geen materiële onzekerheid bestaat. De VNG heeft voldoende en geschikte informatie om te concluderen dat het hanteren van de continuïteitsveronderstelling passend is. Op basis hiervan zal in de jaarrekening geen verdere toelichting worden gegeven met betrekking tot de continuïteitsveronderstelling van de VNG.

Kerninformatie van de VNG

(bedragen x € 1.000)

Geconsolideerde balans van de VNG per ultimo	2023	2022
Vaste activa	74.307	68.555
Vlottende activa	100.813	107.734
Groepsvermogen	-56.301	-51.704
Voorzieningen	-2.150	-2.154
Kortlopende schulden	-116.669	-122.431
	-	-

Geconsolideerde staat van baten en lasten van de VNG	2023	2022
Contributie	26.206	24.974
Totale baten (exclusief contributie)	177.422	156.484
Totale lasten	205.722	185.064
Bedrijfsresultaat	-2.094	-3.604
Financiële baten en lasten	5.326	-1.373
Bijzondere baten en lasten	31	-
Resultaat uit voorgaande jaren	16	
Vennootschapsbelasting	-455	-40
Resultaat boekjaar	2.824	-5.019
Dekking uit het vermogen	934	800
Onverdeeld resultaat	3.758	-4.219

Het aandeel in het resultaat van de VNG-bedrijven in het resultaat (na VpB) van de Vereniging is als volgt opgebouwd	2023	2022
Congres- en Studiecentrum VNG B.V.	953	-399
VNG Risicobeheer B.V.	186	395
VNG International B.V.	274	310
VNG Realisatie B.V.	46	87
VNG Naleving B.V.	-	20
VNG Diensten B.V. (excl. deelnemingen)	-97	-139
	1.362	274

Personeelsgegevens van de Vereniging	2023	2022
Bezetting in fte's per 31 december	308,16 fte	298,5 fte
Gemiddeld aantal fte's	303,33 fte	295,0 fte
Uitstroompercentage bij de Vereniging	16%	15%
Ziekteverzuimpercentage (incl. zwangerschappen)	5,49%	5,42%
Salarislasten in procenten van de lasten	18%	20%

Vraagbaakfunctie van de Vereniging	2023	2022
Contactmomenten via de Frontoffice	27.194	25.531
- Waarvan telefonisch	10.854	
- Waarvan per mail	16.340	
Aantal op basis van de contactmomenten geregistreerde vragen (Corsa)	6.759	

Samenstelling bestuur en directie VNG

(per 31 december 2023)

Mw. S. Dijkma	Voorzitter	Burgemeester	Utrecht
Dhr. M. Boumans	Vicevoorzitter	Burgemeester	Doetinchem
Dhr. E. van Oosterhout	Secretaris/Penningmeester	Burgemeester	Emmen
Dhr. S. van Alfen	Lid	Raadslid	Buren
Mw. S. Ausems	Lid	Burgemeester	Waalwijk
Mw. A. van Berckel	Lid	Secretaris	Tilburg
Dhr. C. van den Bos	Lid	Burgemeester	Urk
Mw. S. Bruines	Lid	Wethouder	Den Haag
Dhr. P. Depla	Lid	Burgemeester	Breda
Dhr. E. Drenth	Lid	Wethouder	Midden Groningen
Mw. C. Dortmans	Lid	Wethouder	Helmond
Dhr. R. Groot Wassink	Lid	Wethouder	Amsterdam
Dhr. J.M. van Rees	Lid	Wethouder	Almelo
Dhr. T. Heerts	Lid	Burgemeester	Apeldoorn
Dhr. P. Heijkoop	Lid	Wethouder	Dordrecht
Dhr. J. Kramer	Lid	Burgemeester	Noardeast-Fryslân
Mw. L. van Hooijdonk	Lid	Wethouder	Utrecht
Dhr. R. Lieveense	Lid	Raadslid	Schouwen Duiveland
Dhr. A. Reinders	Lid	Burgemeester	Stichtse Vecht
Dhr. P. Snijders	Lid	Burgemeester	Zwolle
Dhr. G. van Soest	Lid	Griffier	Venlo
Mw. L. Spies	Lid	Burgemeester	Alphen a/d Rijn
Mw. O. de Vries-Chang	Lid	Raadslid	Heerenveen
Dhr. R. Wever	Lid	Burgemeester	Heerlen

Directie

Leonard Geluk	Algemeen directeur
Pieter Jeroense	plv. Algemeen directeur

Enkelvoudige jaarrekening 2023

Enkelvoudige balans per 31 december 2023

Voor bestemming van het resultaat (bedragen x € 1.000)

ACTIVA

	2023	2022
<i>Vaste activa</i>		
Materiële vaste activa (1)		
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	7.777	8.536
Activa in uitvoering	361	84
Machines en installaties	772	788
Andere vaste bedrijfsmiddelen	1.186	1.408
	10.096	10.816
Financiële vaste activa (2)		
Deelnemingen	21.101	19.745
Overige effecten	63.987	57.578
	85.088	77.323
Totaal vaste activa	95.185	88.139
<i>Vlottende activa</i>		
Vorderingen		
Handelsdebiteuren (3)	14.075	17.706
Belastingen (4)	123	101
Intercompany (5)	4.823	354
Overige vorderingen en overlopende activa (6)	9.076	6.809
	28.098	24.970
Liquide middelen (7)	25.704	37.654
Totaal vlottende activa	53.802	62.624
Totaal activa	148.987	150.763

PASSIVA

	2023	2022
Eigen vermogen (8)		
Herwaarderingsreserves	1.780	-
Statutaire reserve	686	2.725
Bestemmingsreserves	3.512	4.121
Overige reserves	46.733	49.238
Omrekenverschillen	-168	-161
Onverdeeld resultaat	3.758	-4.219
	56.301	51.704
Vorzieningen (9)		
Egalisatievoorziening	1.076	751
Jubileumvoorziening	375	408
	1.451	1.159
Kortlopende schulden		
Handelscrediteuren (10)	5.618	6.271
Belastingen en premie sociale verzek. (11)	6.678	6.023
Intercompany (12)	7.968	6.583
Overlopende passiva (13)	61.736	70.987
Overige schulden (14)	9.235	8.036
	91.235	97.900
Totaal passiva	148.987	150.763

Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2023

(bedragen x € 1.000)

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
Baten			
Contributie	26.206	26.236	24.974
Bijdrage projecten (15)	122.429	81.259	103.776
Overige baten (16)	7.556	5.586	6.133
Som der baten	156.191	113.081	134.883
Lasten			
Salarissen (17)	23.014	23.470	21.896
Sociale lasten en pensioenlasten (17)	5.843	6.446	5.718
Overige personeelslasten (18)	6.471	2.210	4.261
Afschrijvingen	1.467	1.500	1.419
Kantoor- en huisvestingslasten (19)	6.114	4.747	5.546
Activiteitslasten (20)	115.023	79.117	97.815
Overige lasten (21)	1.802	1.214	2.260
Som der lasten	159.734	118.704	138.915
Bedrijfsresultaat	-3.543	-5.623	-4.032
Financiële baten en lasten (22)	5.005	-	-1.261
Buitengewone baten	-	1.135	-
Aandeel in resultaat van deelnemingen (23)	1.363	-	274
Resultaat voor belastingen	2.824	-4.488	-5.019
VPB	-	-	-
Resultaat	2.824	-4.488	-5.019
Dekking uit het vermogen	934	4.488	800
Onverdeeld resultaat	3.758	-0	-4.219

Het bedrijfsresultaat is uitgekomen op € 3,543 miljoen negatief. Dit is € 2,080 miljoen beter dan begroot.

De resultaten van de effectenportefeuille en de deelnemingen waren geen onderdeel van de begroting. Na het positieve resultaat van € 5,005 miljoen vanuit de effectenportefeuille, het positieve resultaat van de deelnemingen van € 1,363 miljoen en de onttrekking uit de bestemmingsreserve is het onverdeeld resultaat uitgekomen op € 3,758 miljoen positief.

Resultaatsbestemming

Het onverdeeld resultaat, € 3,758 miljoen positief, zal worden toegevoegd aan de overige reserves.

Toelichting algemeen

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten is een vereniging met volledige rechtsbevoegdheid. Zij is statutair gevestigd en kantoorhoudende te (2514 JS) Den Haag, aan de Nassaulaan 12. Het KvK nummer van de Vereniging is 40409418.

De jaarrekening van de VNG is opgesteld in april 2024.

In het verslag wordt de staat van baten en lasten 2023 vergeleken met de staat van baten en lasten 2022 en de begroting 2022. De begroting van de Vereniging waartegen de realisatie wordt afgezet is de goedgekeurde begroting 2023 welke in oktober 2022 door het bestuur is vastgesteld.

Doelstelling VNG

De Vereniging heeft ten doel te werken aan een krachtige lokale overheid door agenderend te zijn op voor gemeenten relevante vraagstukken en ontwikkelingen, en door de lokale uitvoering centraal te stellen bij maatschappelijke opgaven.

De Vereniging ondersteunt haar leden met belangenbehartiging, netwerken en dienstverlening. Dat doet zij collectief, in groepen en individueel bij de vervulling van bestuurs-, uitvoerings- en overige taken. Ook ondersteunt de Vereniging haar leden bij de organisatie van de gezamenlijke gemeentelijke uitvoering.

De Vereniging heeft voorts de bevoegdheid om voor de leden of groepen van leden:

- a. Afspraken te maken met verenigingen van werknemers en andere overheden over arbeidsvoorwaarden en het arbeidsvoorwaardenbeleid en deze vast te leggen in collectieve arbeidsovereenkomsten;
- b. Standaarden vast te stellen ter verbetering van de kwaliteit en efficiëntie van de gezamenlijke gemeentelijke uitvoering

Toepassing verslaggevingsstelsel

Het toegepaste verslaggevingsstelsel voor de jaarrekening is gebaseerd op de wettelijke voorschriften weergegeven in Richtlijn 640, Organisaties zonder winststreven voor zowel de enkelvoudige als de geconsolideerde jaarrekening.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Rapporteringsvaluta

De enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening luidt in duizenden euro's (€). De euro fungeert als functionele en rapporteringsvaluta van de VNG. Tellingen zijn gebaseerd op de niet afgeronde bedragen.

Vergelijkende cijfers

Voor de vergelijkbaarheid van de cijfers 2023 zijn de vergelijkende cijfers 2022 in de balans,

staat van baten en de toelichting op enkele onderdelen aangepast. Daar waar dat gedaan is, wordt daarvan melding gemaakt in toelichting.

Herwaardering

Effecten worden gewaardeerd tegen beurswaarde per balansdatum. Ongerealiseerde waardeveranderingen worden verwerkt in de herwaarderingsreserve. Indien echter cumulatieve ongerealiseerde waardemutaties negatief zijn is er geen herwaarderingsreserve en komen ongerealiseerde koerseffecten ten gunste of ten laste van het resultaat. De herwaarderingsreserve is ingesteld om resultaatseffecten ten gevolge van niet gerealiseerde koerseffecten (bewegingen) te voorkomen.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van VNG en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Consolidatie

In de consolidatie zijn de financiële gegevens van de VNG en haar groepsmaatschappijen opgenomen. Het resultaat uit dochterondernemingen zijn in de enkelvoudige jaarrekening na het bedrijfsresultaat verantwoord onder het kopje aandeel in resultaat van deelnemingen.

De direct of indirect gehouden deelnemingen in groepsmaatschappijen zijn:

- VNG Diensten B.V., Den Haag, 100% belang
- VNG International B.V., Den Haag, 100% belang
- VNG Risicobeheer B.V., Den Haag, 100% belang
- Congres- en Studiecentrum VNG B.V., Den Haag, 100% belang
- VNG Opleiding & Detachering B.V., Den Haag, 100% belang
- VNG Realisatie B.V., Den Haag, 100% belang

Groepsmaatschappijen worden integraal geconsolideerd vanaf de datum waarop overheersende zeggenschap over de groepsmaatschappij is verkregen. De groepsmaatschappijen worden niet meer in de consolidatie opgenomen vanaf de datum waarop geen sprake meer is van overheersende zeggenschap. De posten in de geconsolideerde jaarrekening worden volgens uniforme grondslagen van waardering en resultaatbepaling vastgesteld

Nevenvestigingen

VNG International B.V. heeft één dochteronderneming te weten CILG-VNG.I.C in Tunesië (100% belang).

In het verslag wordt de geconsolideerde staat van baten lasten 2023 vergeleken met de geconsolideerde staat van baten en lasten 2022. De geconsolideerde begroting wordt niet gebruikt als sturingsinstrument en is daarom niet opgesteld.

Valutaomrekening

Activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de valutakoers per balansdatum. In de staat van baten en lasten zijn baten, lasten en resultaten omgerekend in euro's tegen de op het moment van de transacties geldende koers. Het hierbij ontstane koersverschil wordt direct in het resultaat verwerkt.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, verminderd met een lineaire afschrijving gebaseerd op de verwachte economische levensduur, of tegen lagere opbrengst waarde. De afschrijving bedraagt voor bedrijfsgebouwen vijftig jaar (verbouwingen tien jaar), voor renovaties twintig jaar, machines en installaties zes tot twintig jaar en voor andere bedrijfsmiddelen drie tot tien jaar. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Bij activering als materiële vast activa worden de kosten van herstel en kosten van groot onderhoud als afzonderlijk samenstellend deel (componentenmethode) van het desbetreffende actief opgenomen.

Financiële vaste activa

Deelnemingen in groepsmaatschappijen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd op de nettovermogenswaarde, doch niet lager dan nihil. Deze nettovermogenswaarde wordt berekend op basis van de grondslagen van de VNG.

Effecten

Effecten worden gewaardeerd tegen reële waarde gebaseerd op beurskoers per balansdatum. Ongerealiseerde waardeveranderingen van effecten worden, voor zover de herwaarderingsreserve niet uitgeput is, direct verwerkt via de herwaarderingsreserve. Omdat dit een balansmutatie leidt dit niet tot resultaat. Indien de herwaarderingsreserve uitgeput is, worden de ongerealiseerde waarde mutaties ten laste van het resultaat gebracht.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactiekosten. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Indien middelen niet ter vrije beschikking staan, dan wordt dit als zodanig toegelicht.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De overige voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij de tijdswaarde van geld niet materieel is. Als de periode waarover de uitgaven contant worden gemaakt maximaal een jaar is, wordt de voorziening tegen nominale waarde gewaardeerd. Wanneer het de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

Baten

Algemeen

Onder baten wordt verstaan: de contributie-inkomsten, de projectbijdragen, de bijdrage t.b.v. Fonds GGU, de opbrengst uit levering van goederen en diensten aan derden, onder aftrek van kortingen e.d. en van over de baten geheven belastingen. De baten worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Bijdragen en subsidies

De toerekening van de projectbijdragen vindt plaats op basis van de gemaakte lasten in de desbetreffende jaar. De gemaakte projectlasten worden verantwoord naar kostencategorie in de staat van baten en lasten.

Resultaat deelnemingen

Het resultaat van de deelnemingen komt overeen met het aandeel in het resultaat over het boekjaar van de betreffende deelneming. Resultaten van nieuwverworven groepsmaatschappijen en de andere in de consolidatie meegenomen rechtspersonen en vennootschappen worden geconsolideerd vanaf de overnamedatum. Op die datum worden de activa, voorzieningen en schulden gewaardeerd tegen de reële waarden. De betaalde goodwill wordt geactiveerd en afgeschreven over de economische levensduur. De resultaten van afgestoten deelnemingen worden in de consolidatie verwerkt tot het tijdstip waarop de groepsband wordt verbroken.

Lasten

Algemeen

De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde grondslagen voor waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Intercompany-transacties

Resultaten uit transacties met en tussen groepsmaatschappijen worden volledig geëlimineerd.

Vennootschapsbelasting

Per 1 januari 2016 is de Wet Modernisering Vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen in werking getreden. Hierdoor is de VNG onderworpen aan vennootschapsbelasting indien en of voor zover zij met haar activiteiten een onderneming vormt. In het kader van het horizontaal toezicht wordt periodiek bezien of er (nieuwe) activiteiten zijn waarvoor de VNG een onderneming vormt. Tot heden is voor alle activiteiten die VNG voert ondernemingsvorming niet aan de orde. Gezien het voorgaande is VNG derhalve niet aan Vennootschapsbelasting onderworpen.

De door VNG (in)direct gehouden dochterondernemingen zijn vanwege hun B.V.-rechtsvorm integraal onderworpen aan vennootschapsbelasting. De door de VNG (in)directe gehouden dochterondernemingen zijn gevoegd in een fiscale eenheid op het niveau van VNG Diensten B.V. De resultaten van de door de VNG gehouden dochterondernemingen worden in de post resultaat deelnemingen verantwoord na de belastinglast van de fiscale eenheid. Geconsolideerd wordt de totale belastinglast van de consolidatie kring verantwoord.

Doordat VNG in 2023 niet onderworpen was aan vennootschapsbelasting komt de effectieve belastingdruk over het resultaat voor vennootschapsbelasting bij VNG uit op nihil.

Pensioenen

Bij de Vereniging is er sprake van een bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP) ondergebrachte pensioenregeling. Deze pensioenregeling wordt als toegezegde pensioenregeling gekwalificeerd. Verwerking in de jaarrekening van de VNG vindt plaats als

toegezegde bijdrageregeling, omdat de VNG geen verplichting heeft om aanvullende bijdragen te voldoen, anders dan hogere toekomstige premies als er sprake is van een tekort op het vereist eigen vermogen bij het ABP.

Volgens de Pensioenwet moet het ABP beschikken over een minimaal vereist eigen vermogen. Het ABP gebruikt daarvoor een beleidsdekkingsgraad van 126%. Ook is wettelijk bepaald dat de beleidsdekkingsgraad niet langer dan 5 jaar onder 104,2% mag liggen. De 'beleidsdekkingsgraad'; het gemiddelde van de laatste twaalf dekkingsgraden daalde in 2023 van 118,6% naar 113,9%. Het ABP verhoogd de pensioenen per 1 januari 2024 met 3,03%. Deze pensioenverhoging is verwerkt in de dekkingsgraad van het 4e kwartaal en had een negatief effect. Niet omdat dat veel geld kost, maar omdat de verplichtingen voor de toekomst hiermee omhoog gaan.

In 2020 werd besloten om de premie in 3 jaar in stappen te verhogen. Die stijging werd in 2022 uitgesteld naar 2023. ABP nam dit besluit om de premie zo stabiel mogelijk te houden in aanloop naar het vernieuwde pensioenstelsel. De uitgestelde stijging zorgde ervoor dat de premie in 2023 nog een 0,9% hoger werd. Maar omdat de VPL premie in 2023 is vervallen, daalde de premie voor werkgevers toch nog. Die extra 0,9% vervalt nu bij de premie voor 2024. Daarom daalt de premie van het ouderdoms- en nabestaandenpensioen van 27,9% naar 27,0%.

Algemene grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de post liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest en ontvangen dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

Overige informatie

Rente- en kredietrisico's

De invloed van veranderingen in rentetarieven op de resultaten van de VNG worden zo veel mogelijk beperkt. Hierbij stelt de VNG zich ten doel de totale rentebaten te optimaliseren en de totale rentelasten te beperken. Om dit te bereiken bankierde de Vereniging op de achtergrond in een zogenaamd rente- en saldo-compensabel stelsel. De bank zag hierbij alle deelnemende rekeningen als een geheel. Hierdoor werd de duurdere debetrente, als gevolg van negatieve standen op de rekening van de VNG, beperkt. Omdat het rente- en saldo-compensabel stelsel strijdig is geworden met EU-regelgeving is het rente- en saldo-compensabel stelsel per 01-04-2023 opgeheven. Momenteel wordt gestuurd op de ontwikkeling van de rekening naar de toekomst waarbij eerder dividenden zullen worden opgevraagd en of de effectenportefeuille eerder zal worden afgeroomd. Het uitzetten van gelden geschiedt uitsluitend door VNG of VNG Diensten. Gezien het voorgaande en de ruime back-up positie van potentiële dividenduitkeringen vanuit VNG Diensten en de ruime mogelijkheid om vrij snel uit de effectenportefeuille de stand liquide middelen aan te vullen, zijn de kredietrisico's voor de Vereniging zijn als laag te kwalificeren. De baten die de Vereniging genereert, zijn nagenoeg alle afkomstig van overheidsinstellingen.

Tekstuele analyse

De cijfers worden zoveel mogelijk toegelicht onder de enkelvoudige balans en staat van baten en lasten. Voor zover de cijfers in de geconsolideerde balans en staat van baten en lasten hetzelfde zijn als de enkelvoudige balans en staat van baten en lasten, zullen deze niet apart worden toegelicht.

Toelichting op de enkelvoudige balans

(bedragen x € 1.000)

Materiële vaste activa (1)

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt:

	Bedrijfs- gebouwen en -terreinen	Activa in uitvoering	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen	Totaal 2023
Beginstand	24.777	84	6.318	5.278	36.457
Aanschafwaarde					
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-16.241	-	-5.530	-3.870	-25.641
Boekwaarde 1 januari	8.536	84	788	1.408	10.816
Mutaties					
Investeringen	126	361	141	204	832
Desinvesteringen aanschafwaarde	-82	-	-141	-238	-461
Desinvesteringen afschrijvingen	82	-	141	237	460
Herrubriceringen aanschafwaarde	-	-84	-	-	-84
Afschrijvingen	-885	-	-157	-425	-1.467
Totaal mutaties	-759	277	-16	-222	-720
Eindstand					
Aanschafwaarde	24.821	361	6.318	5.244	36.744
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-17.044	-	-5.546	-4.058	-26.648
Boekwaarde 31 december	7.777	361	772	1.186	10.096
Afschrijvingspercentages	2-20%		5-16,7%	10-33%	

In 2023 is geïnvesteerd in het onderhoud van het ICT-netwerk in de Willemshof. Daarnaast zijn er onderhoudswerkzaamheden verricht aan en in het pand. De mutaties in de vaste activa bestaan verder uit de reguliere vervanging van activa en de geplande jaarlijkse afschrijvingen. Activa in uitvoering zijn de investeringen die op balansdatum nog niet in gebruik zijn en geactiveerd worden in 2024 of later.

De actuele WOZ-waarde van Nassaulaan 12 is gelijk aan € 18,500 miljoen en die van de Sophialaan 10 bedraagt € 1,870 miljoen. Deze is gebaseerd op de beschikking van de gemeente Haaglanden, met peildatum 1 januari 2022.

Financiële vaste activa (2)

Deelnemingen	2023	2022
VNG Diensten B.V.	21.101	19.745
	21.101	19.745

VNG Diensten B.V.	2023	2022
Stand per 1 januari	19.745	19.488
Aandeel in resultaat	1.363	274
Dividend	-	-
Omrekenverschillen vreemde valuta	-7	-17
Stand per 31 december	21.101	19.745

De verdere toename van de waarde VNG Diensten B.V. ultimo 2023 ten opzichte van de waarde ultimo 2022 is het gevolg van het positieve resultaat deelnemingen 2023 en het niet uitkeren van dividend. Het positieve resultaat is het gevolg van een verdere reductie van verliezen en voorts door toename van de omzet.

Het verloop van de effectenportefeuille (exclusief overige beleggingen)

Overige effecten	2023	2022
Effectenportefeuille	63.984	57.574
Overige beleggingen	4	4
Stand per 31 december	63.988	57.578

	Obligaties	Aandelen	Totaal 2023	Totaal 2022
Balanswaarde per 1 januari	39.162	18.412	57.575	66.933
Aankopen	9.742	2.427	12.169	27.834
Verkopen	-7.395	-3.210	-10.606	-28.025
Gerealiseerde waardedalingen of -stijgingen	-278	650	372	698
Ongerealiseerde waardedalingen of -stijgingen	2.638	1.836	4.474	-9.866
Stand per 31 december	43.869	20.115	63.984	57.574

De balanswaarde per ultimo 2023 komt ten opzichte van de balanswaarde ultimo 2022 € 6,410 miljoen hoger uit. Dit is een stijging van 11%. Een positief saldo van aan- en verkopen draagt hier voor € 1,564 miljoen aan bij, het saldo gerealiseerde en ongerealiseerde waarde mutaties draagt hier vervolgens voor € 4,846 miljoen positief aan bij.

	Obligaties	Aandelen	Totaal 2023	Totaal 2022
Cumulatieve ongerealiseerde koerseffecten	-1.315	3.095	1.780	-2.694

De cumulatieve ongerealiseerde koerseffecten vormen in geval van een positieve stand de herwaarderingsreserve. De herwaarderingsreserve 2023 nam ten opzichte van 2022 met € 1,780 miljoen in omvang toe.

Handelsdebiteuren (3)

	2023	2022
Handelsdebiteuren	14.243	18.311
Voorziening dubieuze debiteuren	-168	-605
Stand per 31 december	14.075	17.706

De post handelsdebiteuren is met € 3,631 miljoen afgenomen.

Voor de overige vorderingen betreft de daling € 2,818 miljoen grotendeels (€ 2,532 miljoen) vorderingen die middels een juridische procedure in 2023 zijn afgewikkeld. Daarnaast een grote creditfactuur (€ 0,282 miljoen) ter afhandeling van een project.

De voorziening dubieuze debiteuren is ten opzichte van vorig jaar met € 0,437 miljoen afgenomen. In 2023 zijn een aantal oude vorderingen (€ 0,451 miljoen) afgewikkeld maar was er een kleine verhoging van de openstaande vorderingen.

Belastingen (4)

	2023	2022
Terug te vorderen Dividendbelasting	123	101
Stand per 31 december	123	101

Dit betreft de terug te vorderen dividendbelasting vanuit de effectenportefeuille over het jaar 2022 en 2023. De post te vorderen dividendbelasting is met € 0,022 miljoen toegenomen. Oorzaak is dat de dividenden over 2021 en 2022 in 2023 zullen worden teruggevorderd.

Intercompany (5)

	2023	2022
Congres- en Studiecentrum VNG B.V.	18	78
VNG International B.V.	73	47
VNG Opleiding & Detachering B.V.	4	13
VNG Realisatie B.V.	4.723	139
VNG Risicobeheer B.V.	5	3
VNG Naleving B.V.	-	74
VNG Diensten B.V.	-	-
Stand per 31 december	4.823	354

Overlopende activa (6)

	2023	2022
Waarborgsommen	6	6
Vooruitbetaalde kosten	258	330
Nog te factureren opbrengsten	3.093	654
Reclassificatie OHW projecten	5.180	5.816
Overige vorderingen	539	3
Stand per 31 december	9.076	6.809

De grootste stijging (€ 2,439 miljoen) in de overlopende activa wordt veroorzaakt door de nog te factureren opbrengsten. De te factureren opbrengsten bestaan vooral uit door te belasten salarislasten en de bijdragen op projecten. De facturen uit 2023 zijn zoveel mogelijk verstuurd in 2023. De daling op de reclassificatie van het onderhanden werk wordt veroorzaakt door een afname in de omvang van gesubsidieerde activiteiten

Liquide middelen (7)

	2023	2022
Bank	25.689	37.650
Kas	15	4
Stand per 31 december	25.704	37.654

Het saldo van de liquide middelen betreft het totaal van de zakelijke rekeningen-courant en (vermogens)sparrekeningen. In april 2022 heeft de VNG een extra rekening-courant geopend. Sinds de inval van Rusland in de Oekraïne vangt gemeenten Oekraïense vluchtelingen op en willen deze leefgeld verstrekken. Om snel giraal geld ter beschikking te stellen zijn eigenlijke bankrekeningen en -passen nodig, maar dit is niet snel mogelijk. Een alternatief is een debet card waarmee zonder bankrekening toch een pas kan worden uitgereikt waarmee kan worden betaald en gepind. Om gemeenten hierin te ondersteunen heeft de VNG hiervoor in samenwerking met de BNG een rekening-courant geopend. De gelden op de rekening zijn weliswaar juridisch van de VNG, maar daartegenover staan de vorderingen van de stortende gemeente c.q. de debet card houder voor eenzelfde bedrag zodat de eindstand altijd nihil zal zijn. De (overige) liquide middelen staan ter vrije beschikking van de Vereniging. Het kassaldo betreft een voorraad VVV-Bonnen.

Eigen vermogen (8)

	2023	2022
Herwaarderingsreserves	1.780	-
Statutaire reserve	686	2.725
Bestemmingsreserves	3.512	4.121
Overige reserves	46.733	49.238
Omrekenverschillen	-168	-161
Onverdeeld resultaat	3.758	-4.219
	56.301	51.704

De overige reserve is vrij besteedbaar. De Bestemmingsreserve, de Wettelijke reserve, en de Omrekenverschillen zijn niet vrij besteedbaar. De Herwaarderingsreserve was in 2022 uitgeput.

Overige reserves	2023	2022
Stand per 1 januari	49.238	48.306
Resultaatsbestemming vorig boekjaar	-4.217	-
Vrijval statutaire reserve	2.039	-
Bestemmingsreserve nieuwe Willemschhof	-	1.125
Bestemming agv Kennishub	-528	-528
Vrijval bestemming Kennishub	202	335
Stand per 31 december	46.733	49.238

Bestemmingsreserve	2023	2022
Stand per 1 januari	4.121	4.729
Lasten herhuisvesting	-458	-458
Lasten afschrijving begane grond	-150	-150
Bestemming agv Kennishub	528	528
Lasten agv Kennishub werkzaamheden	-326	-193
Vrijval restant bestemming Kennishub budget	-202	-335
Stand per 31 december	3.512	4.121

In 2007 is besloten dat een deel van het eigen vermogen beschikbaar wordt gesteld om de verbouwing van de Willemshof te financieren. Hiervoor is een bestemmingsreserve gevormd, voor de jaarlijkse afschrijvingslasten.

Voor de verbouwing van de begane grond is in 2018 besloten dat de afschrijvingslasten voor een totaalbedrag van € 1,500 miljoen ten laste komen van het vermogen. Hiervoor is een bestemmingsreserve gevormd, voor de jaarlijkse afschrijvingslasten.

In het tweede kwartaal 2022 is besloten € 1,056 miljoen uit het vermogen te bestemmen voor de werkzaamheden van de Kennishub. De inzet van deze middelen is verspreid over de jaren 2022 en 2023 voor een bedrag van € 0,528 per jaar.

Deze Kennishub heeft op dit moment vooral een bemiddelende rol. Dat wil zeggen dat de hub zich richt op het faciliteren en stimuleren van kennisontwikkeling en -deling intern (binnen de VNG) en met en tussen de leden (gemeenten) van de VNG. De hub doet dit via (structurele) connecties met de kennisinstellingen (door de uitbouw en coördinatie van kennisnetwerken). Met andere woorden: de hub verbindt, structureert en coördineert kennisontwikkeling en -deling, en heeft een aanjaagfunctie op het gebied van kennis- en datagedreven werken. De Kennishub wordt binnen en buiten de VNG steeds meer gevraagd te verbinden, adviseren en mee te denken. Er is overal beweging op het gebied van kennis en ook andere partijen lijken in een vergelijkbare puzzel te zitten waar het gaat over kennis en expertise. De realisatie 2023 is uitgekomen op € 0,326 miljoen. Het restant valt vrij in de overige reserves.

Eind 2023 bestaat de bestemmingsreserve (€ 3,512 miljoen) uit het saldo van de afschrijvingslasten verbouwing Willemshof (€ 2,560 miljoen), afschrijvingslasten begane grond. (€ 0,838 miljoen) en het solidariteitsfonds (€ 0,114 miljoen) gevormd voor de vergoeding van de schade ontstaan uit de staking door gemeenteambtenaren.

Wettelijke Reserve	2023	2022
Stand per 1 januari	686	2.725
Stand per 31 december	686	2.725

De wettelijke reserve bestaat uit een wettelijk verplichte conversiereserve welke is gevormd van uit de verkrijgingswaarde van de stichting KING en een statutaire reserve welke is gevormd uit de overschotten uit de rechtstreekse uitnamen uit het gemeentefonds. Deze laatste reserve wordt statutair aangeduid als de gemeentefonds reserve. Per 01-01-2023 is de gemeentefondsreserve opgeheven en toegevoegd aan de algemene reserve. Gezien het bijzondere karakter van deze reserves en het gegeven dat aan uitkering van beide reserves

voorwaarden zijn verbonden, worden deze reserves hier gepresenteerd als bestemmingsreserve.

Er is een bestedingsplan in uitvoering dat ten laste wordt gebracht van de conversiereserve. Hierdoor zal de conversiereserve uiteindelijk op nul uitkomen, waarna de conversiereserve zal worden opgeheven. De middelen in de gemeentefonds reserve zijn per 1 januari 2023 overgeheveld naar de algemene reserve. De algemene ledenvergadering 2022 heeft hiertoe de verplichte statutair vereiste goedkeuring verleend.

Herwaarderingsreserve (gesplitst)	Obligaties	Aandelen	Totaal 2023	Totaal 2022
Balanswaarde per 1 januari	-3.953	1.259	-2.694	7.172
Realisatie herwaardering door verkoop	602	-512	90	-1.318
Ongerealiseerde waarde mutaties	2.036	2.348	4.384	-8.548
Mutatie herwaardering	2.638	1.836	4.474	-9.866
Stand per 31 december	-1.315	3.095	1.780	-2.694

Door koersverliezen op effecten was de herwaarderingsreserve in boekjaar 2022 uitgeput. Als gevolg hiervan liepen de ongerealiseerde koersresultaten gecorrigeerd met de herwaardering door verkoop niet meer via de balans maar via de resultatenrekening. Doordat de gecumuleerde ongerealiseerde waarde mutaties op effecten in 2023 sterk in waarde zijn toegenomen is ultimo 2023 de herwaarderingsreserve uitgekomen op € 1,780 miljoen. Door deze positieve stand lopen de ongerealiseerde waarde mutaties voor zover deze stand positief blijft weer via de balans. Oorzaak van de stijging is een aangepaste positionering van de beleggingscategorieën waardoor beter op de stijgende rente of hogere rente kan worden ingespeeld.

Omrekenverschillen	2023	2022
Stand per 1 januari	-161	-144
Mutatie	-7	-17
Stand per 31 december	-168	-161

Onverdeeld resultaat boekjaar	2023	2022
Stand per 1 januari	-4.218	1.125
Naar Overige reserves (uit onverdeeld resultaat voorgaand boekjaar)	4.218	-1.125
Mutatie bestemmingsreserve (afschr. lasten huisvesting)	608	608
Mutatie bestemmingsreserve (Werkzaamheden a.g.v. Kemmishub)	326	193
Resultaat boekjaar	2.824	-5.019
Stand per 31 december	3.758	-4.218

Het onverdeeld resultaat wordt toegevoegd aan de overige reserve.

Voorzieningen (9)

De VNG heeft een tweetal voorzieningen voor verplichtingen die voortvloeien uit aanspraken op de WW- en Bovenwettelijke WW-regelingen en voor de uit te keren jubileumuitkeringen. Deze voorzieningen hebben in overwegende mate een langlopend karakter. Deze voorzieningen worden jaarlijks in overeenstemming gebracht met de maximale toekomstige verplichtingen. De voorzieningen worden gepresenteerd tegen de contante waarde.

Egalisatievoorziening	2023	2022
Stand per 1 januari	751	811
Dotaties	592	203
Onttrekkingen/vrijval	-267	-263
Stand per 31 december	1.076	751

In 2023 is de egalisatievoorziening voor toekomstige jaarlijkse verplichtingen voor afvloeiingslasten gestegen met € 0,325 miljoen. De weergegeven dotatie wordt in hoge mate veroorzaakt door de opgebouwde rechten van (oud-)medewerkers die recht hebben op een WW-uitkering. De onttrekking bestaat uit de betaling van de uitkeringsrechten van de oud-medewerkers die reeds in de voorziening waren meegenomen en de vrijval van de opgenomen uitkeringsrechten, omdat de oud-medewerkers een baan gevonden hebben en geen recht meer hebben op de WW-uitkering.

Voorziening ambtsjubilea	2023	2022
Stand per 1 januari	408	431
Onttrekkingen	-	-
Dotaties	-33	-23
Stand per 31 december	375	408

De voorziening is gevormd voor de toekomstige ambtsjubilea. De voorziening betreft de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen gebaseerd op de gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd.

Handelscrediteuren (10)

	2023	2022
Handelscrediteuren	6.779	13.800
Betalingen onderweg	-	-
Reclassificatie	-1.161	-7.529
Stand per 31 december	5.618	6.271

De reclassificatie betreft het saldo nog te betalen Intercompany (€ 1,161 miljoen). Deze zijn onderdeel van de subadministratie. Crediteuren en worden in de jaarrekening onder de daarvoor bestemde rubriek verantwoord.

Belastingen en premie sociale verzekeringen (11)

	2023	2022
Afdracht loonbelasting en sociale premies	1.845	1.754
Pensioenen	416	417
Omzetbelasting	4.417	3.852
Stand per 31 december	6.678	6.023

Intercompanycrediteuren (12)

	2023	2022
VNG Connect B.V.	495	475
VNG International B.V.	1	809
VNG Opleiding & Detachering B.V.	198	133
VNG Realisatie B.V.	7.273	4.227
VNG Naleving B.V.	-	939
Stand per 31 december	7.968	6.583

Overlopende passiva (13)

	2023	2022
Vooruit gefactureerde contributie	28.108	26.115
Vooruit ontvangen subsidies	28.267	36.983
Fonds GGU & Gemeentefonds Saldi	5.360	7.889
Stand per 31 december	61.736	70.987

Onder de post vooruit ontvangen subsidies zijn de bedragen opgenomen van het Rijk voor de projecten die nog doorlopen of afgerekend worden in 2024 en later.

Overige schulden (14)

	2023	2022
Vooruit gefactureerde bedragen	31	62
Div. reserveringen voor verlof en vakantiegeld	2.333	1.769
Overige schulden	6.871	6.205
Stand per 31 december	9.235	8.036

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

De totale verplichting voor beheer en onderhoud van het automatiseringssysteem en de Facilitaire Diensten (catering, onderhoud gebouwen, schoonmaak en receptiediensten) bedraagt € 5,115 miljoen (t/m 2027).

Per jaar is de verplichting:

2024 € 2,374 miljoen.

2025 € 2,290 miljoen

2026 € 0,370 miljoen

2027 € 0,082 miljoen

Wet Ketenaansprakelijkheid

De onderneming is onderworpen aan de Wet Ketenaansprakelijkheid en de Wet Inlenersaansprakelijkheid. Uit dien hoofde kan de onderneming worden aangesproken voor de door onderaannemers mogelijk niet afgedragen belastingen en premies sociale verzekeringen.

Hoofdelijke aansprakelijkheid

De VNG maakt onderdeel uit van een fiscale eenheid voor de omzetbelasting, waarvan naast de VNG ook VNG Diensten B.V., VNG International B.V., VNG Realisatie B.V., VNG Congres- en Studiecentrum B.V., VNG Risicobeheer B.V. en VNG Opleiding & Detachering B.V. deel uitmaken. Binnen deze fiscale eenheid wordt geen btw aangerekend op de onderlinge leveringen en diensten. Elke afzonderlijke entiteit binnen deze fiscale eenheid doet zelfstandig aangifte. De entiteiten binnen de fiscale eenheid zijn volledig aansprakelijk voor de afdracht van de omzetbelasting van de fiscale eenheid als geheel.

Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten

(bedragen x € 1.000)

Bijdrage projecten (15)

De bijdragen projecten zijn hoger dan begroot. Deze hogere realisatie is het gevolg van nieuwe extern gefinancierde projecten.

In de begroting wordt rekening gehouden met de subsidieaanvragen die op dat moment al goedgekeurd zijn. De nieuwe projecten hebben effect op het totale bedrijfsresultaat, omdat tegenover de hogere projectbaten, vaak een minder dan evenredige toename van de lasten (zowel uitbestedings- als personele lasten) staat.

Uit deze personele lasten op de projecten wordt extra dekking gegenereerd middels de overhead (zoals huisvesting en overhead verwerkt in het uurtarief), die een bijdrage levert aan het resultaat. In vergelijking met 2022 neemt de bijdrage projecten toe met € 18,653 miljoen.

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
Bijdrage projecten	122.429	81.259	103.776
Waarvan subsidies van het Rijk	61.276	21.421	49.802
Waarvan projecten uit het Fonds GGU en saldo Gemeentefonds uitname	61.153	59.838	53.974

De begroting van het Fonds GGU en de hoogte van de financiële bijdrage van de leden aan het Fonds, is in beginsel gebaseerd op inwoneraantal en wordt jaarlijks ter goedkeuring voorgelegd aan de ALV, waarna de leden verplicht zijn deze financiële bijdrage te voldoen ter dekking van de kosten van het Fonds. De financiële en inhoudelijke verantwoording over het Fonds aan de ALV wordt opgenomen in de jaarrekening en het jaarverslag van de Vereniging. (zie daarvoor onderstaande tabel). De realisatie van de GGU-activiteiten in 2023 bedraagt € 61,153 miljoen.

Uit voorgaande jaren zijn er crediteringen en opbrengsten voor een bedrag van € 5,510 miljoen. De bedragen die niet uitgegeven zijn in 2023, worden als overlopende passiva opgenomen op de balans. Deze worden in 2024 en verder uitgegeven, aan de daarvoor aangewezen activiteiten binnen het Fonds GGU.

Fonds GGU 2023	Realisatie	Budget
Kwaliteit en rechtmatigheid kinderopvang	561	569
Zorg en Jeugd	-	-
Kennisborging Sociaal domein en jeugdbescherming kennis	416	535
Ketenbureau en VVA	7.847	8.388
Landelijke Inkoop Jeugdzorg	649	714
Hervormingsagenda Jeugd	289	300
Hervormingsagenda Jeugd RFC	263	-
Ketenverplichting	925	921
Naleving - toezicht en handhaving	1.566	2.585
WISI	1.923	2.672
Publieke Gezondheid	433	600
Ontwikkelagenda gezond leven/IZA/GALA RFC	675	-
Platform Sociaal Domein	1.273	1.250
Kwaliteit en rechtmatigheid Zorg	1.103	1.396
Asiel en opvang	250	-
Energie en Klimaat	3.614	3.650
Transitieprojecten Leefomgeving	1.063	1.112
Digitale Connectiviteit - 5G	71	150
Programma Omgevingswet	4.644	4.298
Fysieke Leefomgeving RFC	1.427	-
Transitieprojecten Lokale democratie	254	376
Quickscan Lokale Democratie RFC	48	-
Juridische Dienstverlening RFC	417	-
Beheer Taxatiewijzer WOZ	1.143	1.191
Democratie in Actie	160	-
Digitale informatievoorziening	5.760	5.682
GDI	1.622	1.963
Digitale Veiligheid	4.202	4.871
Privacy	471	415
Waarstaatjegemeenten.nl inclusief diverse monitors	2.599	2.956
Innovatie ondersteuning	855	1.080
Expertisecentrum Dienstverlening	368	468
Uitvoerbaarheid en uitvoeringskracht	1.429	1.252
Regie op beheer voor GGU producten	3.793	3.907
Programma beter aanbesteden	174	228
KC Inkoop	854	388
Bedrijfskosten VNG R	4.660	3.246
Communicatie	1.495	1.097
Ondersteuningsteam GGU	403	356
CIO Functie	492	379
Implementatie en ondersteuning beweging Samen organiseren	821	843
VNG Academie RFC	140	-
Totaal	61.153	59.838

Overige baten (16)

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
Opbrengst derden	2.204	1.421	1.678
Auteursvergoedingen	425	200	31
Vacatiegelden	15	5	15
Interne baten	4.187	3.287	3.694
Overige baten	724	673	715
Totaal overige baten	7.556	5.586	6.133

Opbrengst derden

De realisatie 2023 is € 0,783 miljoen hoger dan begroot. Deze post bestaat uit de doorbelasting van salariskosten aan gelieerde instellingen en overige omzet gerealiseerd door het doorbelasten van kosten aan derden.

Auteursvergoedingen

De realisatie van de auteursvergoedingen ligt hoger dan begroting en eerdere jaren. Dit komt doordat de royaltysafrekening van het SDU over 2022 en 2023 in de jaarrekening van 2023 worden verantwoord.

Interne baten

In de begroting was rekening gehouden met een stijging van de opbrengsten, echter bleek deze hoger dan voorzien. De realisatie laat een stijgende lijn zien en is € 0,900 miljoen hoger dan begroot.

Vergeleken met 2022 zijn de interne baten met € 0,493 miljoen gestegen.

Overige baten

De overige baten bestaan voornamelijk uit de opbrengsten Reprerecht en de bijdrage SBCM. De omvang hiervan is respectievelijk € 0,641 miljoen en € 0,060 miljoen.

Salarissen, sociale lasten en pensioenlasten (17)

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
Salarissen	23.014	23.470	21.896
Sociale lasten	2.897	2.955	2.629
Pensioenlasten	3.424	3.492	3.670
Vergoedingen (ZW, uitlenen personeel)	-478	-	-582
Totaal salarissen, sociale lasten en pensioenlasten	28.857	29.916	27.613

Het totaal van salarislasteren, sociale lasten en pensioenlasten stijgt met € 1,244 miljoen ten opzichte van 2022. De stijging is o.a. veroorzaakt door een toename van salariskosten volgend uit wijzigingen in de CAO en een stijging van de omvang van het personeelsbestand.

Het uitstroompercentage laat al meerdere jaren (sinds 2019) een stijgende lijn zien. In 2023 kwam het uitstroompercentage met 16% hoger uit dan in 2022 (2022: 15%, 2021: 13,16%). Het gemiddeld aantal fte in 2023 is ten opzichte van 2022 gestegen. Ultimo 2023 waren er 308,16 fte in dienst (2022: 298,5 fte).

De vergoedingen voor zwangerschap, uitleen van personeel en overige loonlastenvergoedingen kwamen in 2023 lager uit dan 2022. De gemiddelde salarislast per fte stijgt van € 92.506 in 2022 naar € 93.643 in 2023. Deze stijging van 1,123% is het gevolg van de wijzigingen in de cao, reguliere periodieke verhogingen, de wijzigingen van de sociale en pensioenlasten en hogere inschaling van medewerkers.

Overige personeelslasten (18)

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
Uitzendkrachten/personeel derden	3.210	691	2.784
Arbolasten	115	42	57
Studielasten	678	432	463
Werving	44	75	26
Rechtspositionele lasten	171	217	139
Onttrekking/Dotatie voorzieningen	269	-	252
Overige lasten	1.554	544	220
Reis- en verblijflasten	431	210	320
Totaal overige personeelslasten	6.471	2.210	4.261

De overige personeelslasten overschrijden de begroting met € 4,261 miljoen. Per begrotingspost zijn de verschillen als volgt te duiden:

- De lasten van uitzendkrachten/personeel derden komen € 2,519 miljoen hoger uit dan begroot. Deze kosten hebben onder andere betrekking op vervangende inhuur voor openstaande vacatures, detacheringen en zwangerschapsvervangingskosten.
- De studielasten en de reis- en verblijfskosten vallen respectievelijk € 0,246 miljoen en € 0,221 miljoen hoger uit dan begroot. Ten opzichte van 2022 stijgen deze kosten aanzienlijk als gevolg van het wegvallen van restricties op samenkomsten in het kader van de coronacrisis.
- De arbolasten vallen € 0,073 miljoen hoger uit dan begroot. Deze lasten bestaan uit een bedrijfszorgpakket, begeleiding vanuit een bedrijfsarts en arbo-gerelateerde aanpassingen van de werkplekken. Door het wegvallen van de vorige bedrijfsarts moest er in 2023 een nieuwe bedrijfsarts gevonden worden. De nieuwe bedrijfsarts heeft een iets andere aanpak dan de vorige bedrijfsarts. Zo is zij meer gericht op coaching en preventie en is de standaard spreekuurafpraak langer.
- Het ziekteverzuim is in 2023 uitgekomen op 5,49%. Dit is hoger dan 2022 (5,42%) en ook hoger dan het streefpercentage van 3,5%.
- De rechtspositionele kosten vallen lager uit dan begroot doordat er minder gereisd wordt, onder andere door het hybride werken.

Specificatie:

Omschrijving	Realisatie 2023		
	Project gefinancierd	Overig	Totaal
Overige personeelslasten	346	6.125	6.471

Kantoor- en huisvestingslasten (19)

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
Huisvestingslasten	1.132	737	726
Onderhoud en inventaris	551	375	446
Automatiseringslasten	3.039	2.416	3.104
Telecommunicatie	7	22	29
Drukwerklasten	-	25	24
Bibliotheeklasten	778	777	756
Restauratieve lasten	606	395	461
Totaal kantoor- en huisvestingslasten	6.114	4.747	5.546

De kantoor- en huisvestingslasten zijn ten opzichte van de begroting € 1,367 miljoen hoger. Op bijna alle onderdelen is de realisatie hoger uitgekomen dan begroot. De huisvestings- en onderhoudslasten zijn gestegen en ook de restauratieve lasten komen in 2023 hoger uit dan begroot. Dit heeft voornamelijk te maken met de gestegen energiekosten als gevolg van de oorlog in Oekraïne. Een andere hoge stijging zien we bij de restauratieve lasten. De voornaamste oorzaak van deze stijging betreft de losse afname voor de catering welke in verband met corona naar beneden was aangepast. Inmiddels zijn we weer terug op het oude niveau waardoor we een overschrijding hebben van € 0,211 miljoen. Ook de automatiseringslasten zijn ten opzichte van de begroting € 0,623 hoger. De grotere omvang van het personeelsbestand brengt extra (licentie-)kosten met zich mee.

Specificatie:

Omschrijving	Realisatie 2023		
	Project gefinancierd	Overig	Totaal
Kantoor- en huisvestingskosten	-125	6.239	6.114

Activiteitslasten (20)

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
Voorlichting	1.182	491	843
Bijeenkomsten	3.363	244	1.653
Onderzoek	2.494	3.502	3.271
Advies derden	104.250	81.424	91.654
Bijdragen en lidmaatschappen	3.734	568	394
Doorbelasting	-	-7.112	-
Totaal activiteitslasten	115.023	79.117	97.815

De activiteitslasten zijn € 35,906 miljoen hoger dan de begroting. De voornaamste verschillen per afzonderlijke begrotingspost zijn:

- Voorlichting: Het budget voor voorlichting wordt met € 0,691 miljoen overschreden. Dit bedrag heeft voor een deel betrekking op extern gefinancierde projecten. De kosten hiervan bedroegen in 2023 € 0,382 miljoen. Het andere deel heeft betrekking op de intern gefinancierde projecten, onder andere gefinancierd door aanvullend op de begroting toegewezen prioriteitenbudget.
- Bijeenkomsten: De overschrijding van € 3,119 miljoen heeft voor een bedrag van € 2,961 miljoen betrekking op extern gefinancierde projecten die bij het opstellen van de begroting nog niet bekend waren.
- Onderzoek: Dit budget wordt in de loop van het jaar projectmatig toegewezen, de lasten van deze activiteiten worden verantwoord onder afzonderlijke begrotingsposten zoals adviezen derden, overige personeelslasten en ICT-lasten. Daardoor blijft de realisatie (€ 1.008 miljoen) op de post onderzoekskosten achter bij begroot.
- Advies derden: Er is € 22,826 miljoen meer uitgegeven dan begroot. De realisatie ten opzichte van 2022 is gestegen met € 12,596 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door extern gefinancierde projecten. De kosten van de inhuur van personeel op de subsidies en GGU gefinancierde activiteiten zijn in de presentatie opgenomen onder de activiteitskosten.
- Bijdragen en lidmaatschappen: Er is € 3,166 miljoen meer uitgegeven dan begroot. € 3,214 miljoen heeft betrekking op extern gefinancierde projecten die bij het opstellen van de begroting nog niet bekend waren.
- Doorbelasting: De inzet van medewerkers voor extern gefinancierde projecten wordt doorbelast aan deze projecten. In de begroting werd rekening gehouden met een doorbelasting van € 7,112 miljoen aan baten. Door het gestegen projectvolume was de werkelijke inzet van medewerkers hoger. De werkelijke kosten staan weergegeven onder salarislasten, waardoor de realisatie op de doorbelastig op nul uitkomt.

Specificatie:

Omschrijving	Realisatie 2023		
	Project gefinancierd	Overig	Totaal
Voorlichting	382	800	1.182
Bijeenkomsten	2.961	402	3.363
Onderzoek	1.866	628	2.494
Advies derden	103.045	1.205	104.250
Bijdragen en lidmaatschappen	3.214	520	3.734
Doorbelasting	5	-6	-1
Activiteitskosten	111.474	3.549	115.023

Overige lasten (21)

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
Overige lasten	1.802	1.214	2.260

Specificatie:

Omschrijving	Realisatie 2023		
	Project gefinancierd	Overig	Totaal
Overige lasten	886	916	1.802

Financiële baten en lasten (22)

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
Opbrengst van effecten	3.622	-	-1.358
Rentebaten	1.383	-	217
(Rente)lasten	-	-	-120
Totaal financiële baten en lasten	5.005	-	-1.261

De opbrengst van effecten is conform de gemaakte contributieafspraken niet opgenomen in de begroting.

Resultaat deelnemingen (23)

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
Congres- en Studiecentrum VNG B.V.	1.282	-	-399
VNG International B.V.	347	-	359
VNG Risicobeheer B.V.	232	-	475
VNG Realisatie B.V.	57	-	110
VNG Naleving B.V.	-	-	24
VNG Diensten B.V. (enkelvoudig)	-101	-	-255
Vennootschapsbelasting	-455	-	-40
Totaal resultaat deelnemingen	1.362	-	274

VNG Diensten B.V. (VNG Diensten)

VNG Diensten is de houdstermaatschappij namens VNG en is 100% aandeelhouder van de VNG-deelnemingen. VNG Diensten voert uitsluitend houdstermaatschappij activiteiten. De inkomsten van Diensten bestaat uit rente en uit de omslag van kosten die wordt doorbelast aan de VNG-deelnemingen. Vanwege externe omstandigheden is besloten dat alleen kosten van derden (buiten het VNG Concern) aan de deelnemingen worden doorbelast. De intern vanuit VNG Concern aan te rekenen kosten worden nu gedekt door de resultaten van de VNG-deelnemingen, hetgeen voor VNG betekent dat de post resultaat deelnemingen iets lager uitkomt.

Het vennootschappelijke resultaat VNG Diensten kwam het voorgaande jaar uit op € 0,255 miljoen negatief. Voor 2023 komt het vennootschappelijke resultaat VNG Diensten, uit op € 0,101 miljoen negatief. Deze beperking van verliezen van € 0,154, miljoen, wordt veroorzaakt door een afname in de overige bedrijfskosten (€ 0,034 miljoen), een hogere stand financiële baten en lasten (€ 0,101 miljoen) waarbij de omzet (overige bedrijfsopbrengsten iets (0,011 miljoen) terugviel ten opzichte van 2022, dit door aflossing van de lening door VNG Connect. De hogere financiële baten en lasten is het gevolg van de sterk gestegen rente. De toename van de overige bedrijfskosten is het gevolg van externe advisering over een aantal bedrijfsverstijgende trajecten zoals de verplichte verdere ontwikkeling horizontaal toezicht, en een advisering van een aantal hieruit voortvloeiende vraagstukken. Ten opzichte van begroot komt VNG Diensten € 0,011 miljoen lager uit dan begroot. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door hogere advieskosten en een lager omzet en wordt voornamelijk gecompenseerd door hogere rente baten.

Congres- en Studiecentrum VNG B.V.

Het positieve resultaat van het Congres- en Studiecentrum B.V. voor belastingen bedraagt € 1,282 miljoen ten opzichte van een verlies van € 0,382 miljoen een jaar eerder. In vergelijking met de begroting 2023 is een positieve afwijking zichtbaar van € 0,965 miljoen. Deze positieve afwijking valt uiteen in enerzijds hogere brutomarges dan begroot (0,904 miljoen) en anderzijds 0,078 miljoen minder uitgaven op de bedrijfs- en financieringskosten. Academie en Congressen noteren 101% resp. 25% van de gestelde targets, Trainees noteert een plus ten opzichte van de ambitieuze target van 1%. De totale gerealiseerde brutomarge voor 2023 bedraagt € 5,279 miljoen en is daarmee ruim 21% hoger dan begroot en tevens ruim 26% hoger dan voorgaand boekjaar. De bedrijfskosten zijn 0,014 miljoen lager dan begroot, namelijk € 4,030 miljoen versus begroot € 4,044 miljoen.

VNG Risicobeheer B.V.

In 2023 kwam het resultaat van VNG Risicobeheer voor belasting uit op € 0,232 miljoen. Dit is € 0,179 miljoen hoger dan begroot. De opbouw hiervan is als volgt: de baten kwamen € 0,129 miljoen hoger uit. Het contract met Centraal Beheer Achmea ging uit van € 216.000 voor 2023, maar uiteindelijk is er € 336.992 afgerekend. De totale lasten kwamen € 0,039 miljoen lager uit dan begroot. Dit werd met name veroorzaakt door de projectkosten waren. Door de activiteiten rond Lijn 3 heeft VNG Risicobeheer minder tijd kunnen besteden aan de diverse projecten en met name het Risicobeheerfonds (RBF).

VNG International B.V.

Het nettoresultaat van VNG-I na belasting kwam ten opzichte van het vorige boekjaar € 0,036 miljoen of wel 11,6% lager uit. In het resultaat is het resultaat van de deelneming in Tunesië (€ 0,011 miljoen) opgenomen. Het resultaat vóór belastingen is als volgt te verklaren. De brutomarge (baten minus directe lasten) nam toe met 1,2% of wel met € 0,09 miljoen. De indirecte of apparaatskosten namen met € 0,318 miljoen (4,7%) toe. Hierdoor nam het bedrijfsresultaat ten opzichte van 2022 met 53% of € 0,228 miljoen af. Vervolgens kwam ten opzichte van 2022 het saldo financiële baten € 0,214 miljoen hoger uit. Na winstbelasting geeft dit ten opzichte van 2022 11,6% lager resultaat. De ten opzichte van 2022 hogere indirecte kosten komen voort uit hogere personeelslasten (4,2%) en hogere bedrijfskosten (7,16%). Bij dit alles kan worden gesteld dat de meeste projecten die VNG-I uitvoert opdrachten zijn van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, de Europese Commissie en de Wereld Bank. De VNG is voor een (zeer) klein deel opdrachtgever (de beleidsopdracht). Niet al deze projectbaten zijn marge gevend. Ten opzichte van de begroting 2022 realiseert VNG-I een resultaat vóór belastingen dat € 0,224 miljoen (109,9%) boven begroot uitkomt. Ten opzichte van begroot komt de brutomarge met € 0,757 miljoen hoger uit. De indirecte kosten komen ten opzichte van begroot € 0,560 miljoen hoger uit. Na aftrek van rentelasten blijft er een resultaat over dat 52,0% hoger is dan begroot.

VNG Realisatie B.V.

VNG Realisatie heeft geen permanent winststreven. Doelstelling is de projecten tegen kostprijs uit te voeren met opslag voor de eigen toe te rekenen kosten. Vanaf 2018 wordt tevens een opslag in rekening gebracht ter dekking van (eventuele) projectverliezen en ter verdere groei van het weerstandsvermogen van de B.V. VNG Realisatie.

Het resultaat over 2023 komt uit op € 0,046 miljoen positief. Dit resultaat wordt veroorzaakt door een positief resultaat op de overige projecten (€ 0,021 miljoen) en de overige bedrijfsopbrengsten (€ 0,124 miljoen). De omzet is met 28% gestegen ten opzichte van 2022. Deze stijging doet zich zowel voor bij GGU (€ 8,5 mln, 32%) als bij de overige projecten (€ 4,0 mln, 21%). Dit is mede vanwege de toevoeging van de activiteiten van VNG Naleving.

WNT-verantwoording 2023 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op VNG van toepassing zijnde regelgeving.

Het bezoldigingsmaximum in 2023 voor de VNG is € 223.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het individuele WNT-maximum voor de leden van het Bestuur bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband. De leden van het Bestuur van de VNG ontvangen geen bezoldiging.

Bezoldiging topfunctionarissen

1a Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling.

Gegevens 2023

bedragen x € 1	Leonard Geluk	Pieter Jeroense
Functiegegevens	Algemeen Directeur	Plv. Algemeen Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	0,49
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	166.299,89	84.901,21
Beloningen betaalbaar op termijn	22.522,92	11.250,72
<i>Subtotaal</i>	<i>188.822,81</i>	<i>96.151,93</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	109.999
Bezoldiging	188.822,81	96.151,93
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2022

bedragen x € 1	Leonard Geluk	Pieter Jeroense	Pieter Jeroense
Functiegegevens	Algemeen Directeur	Plv. Algemeen Directeur	Plv. Algemeen Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 - 31/12	01/01 - 30/06	01/07 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1	0,49
Dienstbetrekking?	Ja	Ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	159.814,26	76.994,00	38.884,64
Beloningen betaalbaar op termijn	23.119,68	11.473,86	5.736,93
<i>Subtotaal</i>	<i>182.933,94</i>	<i>88.467,86</i>	<i>44.621,57</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	108.000	52.794
Bezoldiging	182.933,94	88.467,88	44.621,57

Bezoldiging niet-topfunctionarissen

Gegevens 2023

bedragen x € 1	
Functiegegevens	Adviseur Expertise en advies C
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	304.921,27
Beloningen betaalbaar op termijn	11.353,20
Totale bezoldiging	316.274,47
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	185.732
Verplichting motivering van de overschrijding van het Individueel toepasselijke drempelbedrag bezoldiging	Er is in 2023 een beëindigingsvergoeding uitgekeerd waardoor het drempelbedrag is overschreden

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen en niet-topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

1d. Topfunctionarissen inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt met een totale bezoldiging van € 1.900 of minder.

Overzicht 2023 voor de WNT van de Toezichthoudende functionarissen VNG (met bezoldiging kleiner dan € 1.900)

Naam	Functie	Periode
Dhr. J. van Zanen	Voorzitter	01/01 t/m 14/06
Mw. S. Dijkma	Voorzitter	14/06 t/m 31/12
Mw. S. Dijkma	Vice-voorzitter	01/01 t/m 14/06
Dhr. M. Boumans	Vice-voorzitter	14/06 t/m 31/12
Dhr. E. van Oosterhout	Secretaris/Penningmeester	01/01 t/m 31/12
Dhr. S. van Alfen	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Mw. S. Ausems	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Mw. A. van Berckel	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. C. van den Bos	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Mw. S. Bruines	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. P. Depla	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. E. Drenth	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Mw. C. Dortmans	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. R. Groot Wassink	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Mw. L. Grijsen	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 12/07
Dhr. T. Heerts	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. P. Heijkoop	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Mw. L. Hooijdonk	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. J. Kramer	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12

Naam	Functie	Periode
Dhr. R. Lievens	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. A. Reinders	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. P. Snijders	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. G. Soest	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Mw. L. Spies	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Mw. O. Chang	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. R. Wever	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. J.M. van Rees	Lid van het Bestuur	01/12 t/m 31/12

Geconsolideerde jaarrekening 2023

Geconsolideerde balans per 31 december 2023

Voor bestemming van het resultaat (bedragen x € 1.000)

ACTIVA

	2023		2022	
<i>Vaste activa</i>				
Immateriële vaste activa		77		33
Software				
Materiële vaste activa (24)				
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	7.805		8.570	
Activa in uitvoering	361		84	
Machines en installaties	772		787	
Andere vaste bedrijfsmiddelen	1.288		1.505	
		10.226		10.946
Financiële vaste activa				
Overige effecten	64.004		57.576	
		64.004		57.576
Totaal vaste activa		74.307		68.555
<i>Vlottende activa</i>				
Vorderingen				
Handelsdebiteuren	17.269		21.661	
Overige vorderingen	8.681		12.193	
Overlopende activa	11.355		9.158	
		37.305		43.012
Liquide middelen (25)		63.508		64.722
		63.508		64.722
Totaal vlottende activa		100.813		107.734
Totaal activa		175.120		176.289

PASSIVA

		2023	2022
Eigen vermogen			
Groepsvermogen	56.301	51.704	51.704
		56.301	51.704
Vorzieningen (26)			
Vorzieningen	2.150	2.154	2.154
		2.150	2.154
Kortlopende schulden			
Handelscrediteuren	10.599	11.011	11.011
Belastingen en premie sociale verzekeringen	7.509	6.684	6.684
Overlopende passiva (27)	84.248	91.817	91.817
Overige schulden (28)	14.313	12.919	12.919
		116.669	122.431
Totaal passiva		175.120	176.289

Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2023

(bedragen x € 1.000)

	Realisatie 2023	Realisatie 2022
Baten		
Contributies	26.206	24.974
Bijdrage projecten	124.182	105.242
Vergoeding geleverde diensten (29)	47.539	46.130
Overige baten (30)	5.701	5.112
Som der baten	203.628	181.458
Lasten		
Salarissen (31)	39.270	36.133
Sociale lasten (31)	4.581	4.591
Pensioenbijdragen (31)	5.837	6.164
Overige personeelslasten (31)	7.578	7.481
Afschrijvingen	1.496	1.894
Activiteitslasten	137.743	123.015
Overige lasten (32)	9.217	5.786
Som der lasten	205.722	185.064
Bedrijfsresultaat	-2.094	-3.604

Financiële baten en lasten		
Opbrengst van effecten	3.623	-1.358
Rentebaten	1.704	226
(Rente)lasten	-	-250
Som der financiële baten en lasten	5.327	-1.382
Bijzondere baten en lasten	31	7
Resultaat uit voorgaande jaren	16	-
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor Vpb	3.280	-4.979
Vennootschapsbelasting	-456	-40
Resultaat	2.824	-5.019
Dekking uit het vermogen	934	800
Onverdeeld resultaat	3.758	-4.219

Resultaatsbestemming

Het resultaat 2023 is gelijk aan € 2,824 miljoen positief. De onttrekking uit de bestemmingsreserve, gelijk aan € 0,934 miljoen, is toegevoegd aan het onverdeeld resultaat. Het onverdeeld resultaat komt daarmee uit op € 3,758 miljoen positief en komt ten gunste van de overige reserves.

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

(bedragen x € 1.000)

		2023	2022
Bedrijfsresultaat	-2.094		-3.605
Afschrijvingen en waardeverminderingen	1.496		1.894
Cashflow		-598	-1.711
Toename vorderingen	5.706		-7.874
Afname voorzieningen	-4		-827
Afname kortlopende schulden	-5.760		-2.331
		-58	-11.032
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		-656	-12.743
Ontvangen interest	1.979		227
Ontvangen dividend	614		683
Betaalde interest	-336		-250
Resultaat effectentransacties	3.008		-2.041
Koersresultaat deelnemingen	52		-
Mutatie omrekenverschillen	-7		-17
Buiten gewone baten en lasten	31		-
Resultaat voorgaande jaren	16		-
Betaalde/ontvangen vennootschapsbelasting	-455		-40
Kasstroom uit operationele activiteiten		4.902	-1.438
(Des)investeringen in immateriële vaste activa	-44		381
(Des)investeringen in materiële vaste activa	-777		-1.194
Investeringen in financiële vaste activa	-4.647		2.198
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-5.468	1.385
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		-	-
Netto kasstroom		-1.222	-12.798
Mutatie liquide middelen (01-01 t/m 31-12)		-1.222	-12.798

Toelichting op de geconsolideerde balans

(bedragen x € 1.000)

Materiële vaste activa (24)

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt:

	Bedrijfs- gebouwen en -terreinen	Activa in uitvoering	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen	Totaal 2023
Beginstand					
Aanschafwaarde	24.835	84	6.318	6.410	37.647
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-16.265	-	-5.531	-4.903	-26.699
Boekwaarde 1 januari 2023	8.570	84	787	1.507	10.948
Mutaties					
Investerings	126	361	141	242	870
Desinvesteringen aanschafwaarde	-82	-	-141	-238	-461
Desinvesteringen afschrijvingen	82	-	141	237	460
Herrubriceringen aanschafwaarde	-	(84)	-	-	-84
Herrubriceringen afschrijvingen	-	-	-	-	-
Afschrijvingen	-891	-	-156	-460	-1.507
Totaal mutaties	-765	277	-15	-219	-722
Eindstand					
Aanschafwaarde	24.879	361	6.318	6.414	37.972
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-17.074	-	-5.546	-5.126	-27.746
Boekwaarde 31 december 2023	7.805	361	772	1.288	10.226
Afschrijvingspercentages	2-20%		5-16,7%	10-33%	

Liquide middelen (25)

	2023	2022
Kas	20	14
Bank	63.456	64.708
Kruisposten	32	-
Stand per 31 december	63.508	64.722

Het saldo van de liquide middelen betreft het totaal van de kas, zakelijke rekeningen-courant en spaar-/vermogensspaarrekeningen. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de Vereniging.

Voorzienen (26)

Voorziening	2023	2022
Stand per 1 januari	2.154	2.981
Bij: dotaties	538	498
Af: onttrekkingen	-512	-563
Af: vrijval	-30	-762
Stand per 31 december	2.150	2.154

In 2023 is de voorziening voor toekomstige jaarlijkse verplichtingen gedaald met € 0,004 miljoen. Het saldo bestaat uit:

- De voorzieningen projecten (€ 0,100 miljoen) voor de te verwachten juridische claims uit gerechtelijke procedures die lopen in Jordanië;
- De voorziening voor WW- en Bovenwettelijke WW-gerechtigden (€ 1,495 miljoen), mede als gevolg van de afspraken gemaakt met individuele medewerkers, en de betaling van bestaande gerechtigden en de vrijval als gevolg van oud-medewerkers, waarvan de rechten vrijvallen als gevolg van ander werk en/of het opnieuw berekenen van de looptijd van de BWW;
- De reorganisatievoorziening (€ 0,041 miljoen), zie toelichting hierop;
- De voorziening gevormd voor toekomstige ambtsjubilea (€ 0,514 miljoen). De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, verwachte salarisstijgingen, blijfkans en leeftijd.

In de reorganisatievoorziening (€ 0,041 miljoen) is voor VNG Congres- en Studiecentrum B.V. de kosten als gevolg van de lopende herstructurering opgenomen die niet in verband staan met de doorlopende activiteiten van de onderneming. Deze reorganisatie is het gevolg van verslechterde bedrijfseconomische omstandigheden naar aanleiding van de negatieve gevolgen van de coronapandemie. De voorziening betreft het totaal van de nog te betalen reorganisatiekosten per ultimo boekjaar. De berekening is gebaseerd op de kosten van transitievergoedingen, sociaal plan en overige personeel gerelateerde kosten.

Overlopende passiva (27)

	2023	2022
Vooruit gefactureerde bedragen	22.513	20.830
Vooruit gefactureerde contributie	28.108	26.115
Vooruit ontvangen subsidies	28.267	36.983
Fonds GGU & Gemeentefonds saldi	5.360	7.889
Stand per 31 december	84.248	91.817

Overige schulden (28)

	2023	2022
Div. reserveringen voor verlof en vakantiegeld	2.953	1.200
Overige schulden	11.360	11.720
Stand per 31 december	14.313	12.920

Overige informatie

Bankgaranties

VNG International B.V. heeft bij ABN AMRO een obligokrediet van € 2,6 miljoen. Binnen dit krediet kan VNG International bij ABN AMRO Bank N.V. bankgaranties afsluiten. Als zekerheid zijn voor een gelijk bedrag debiteuren verpand. Voorts heeft VNG International één bankgarantie via ABN AMRO N.V. afgegeven ter waarde van € 1,074 miljoen.

1. Tunisia, support to the process of decentr & deconcentration (€ 1,074 miljoen met als begunstigde Delegation de L'Union Europe).

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

De totale verplichting voor beheer en onderhoud van het automatiseringssysteem en de Facilitaire Diensten (catering, onderhoud gebouwen, schoonmaak en receptiediensten) bedraagt € 10,918 miljoen (t/m 2027).

Per jaar is de verplichting:

2024 € 5,953 miljoen

2025 € 4,513 miljoen

2026 € 0,370 miljoen

2027 € 0,082 miljoen

Vennootschapsbelasting

Elke entiteit binnen de fiscale eenheid is volledig aansprakelijk voor de afdracht van de vennootschapsbelasting van de fiscale eenheid als geheel.

Gebeurtenissen na balansdatum

Om de leden te ondersteunen in hun "stap naar voren" is een gelijkgestemde, doelgerichte en wendbare VNG-organisatie nodig. Dat vraagt om soepele en professionele bedrijfsvoering en communicatie die, naar binnen en buiten, één geheel uitstralen. Er zijn kansen voor verbetering

in de interne processen van bedrijfsvoering en communicatie bij VNG Bureau en VNG Realisatie. Daarom heeft de algemene directie uitgesproken de staffuncties over te hevelen naar één centrale bedrijfsvoeringsafdeling en één centrale communicatieafdeling. De uitwerking hiervan volgt in 2024 en verder.

Wet Ketenaansprakelijkheid

De onderneming is onderworpen aan de Wet Ketenaansprakelijkheid en de Wet Inlenersaansprakelijkheid. Uit dien hoofde kan de onderneming worden aangesproken voor de door onderaannemers mogelijk niet afgedragen belastingen en premies sociale verzekeringen.

Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten

(bedragen x € 1.000)

Algemeen

Het resultaat is uitgekomen op € 2,824 miljoen positief. Na de onttrekking uit de bestemmingsreserve is het onverdeeld resultaat uitgekomen op € 3,758 miljoen positief. Het resultaat is ten opzichte van 2022 met € 7,843 miljoen gestegen. Het bedrijfsresultaat is uitgekomen op € 2,094 miljoen negatief. Dit is ten opzichte van 2022 een stijging van € 1,510 miljoen.

Het resultaat uit de effectenportefeuille is hoger dan in 2022 als gevolg van sterke koersstijgingen. Daarnaast wordt de toename van de omvang van de effectenportefeuille gevonden in ontvangen en geherinvesteerde dividenden.

Vergoeding geleverde diensten (29)

	Realisatie 2023	Realisatie 2022
Vergoeding geleverde diensten	47.539	46.130
Totaal vergoeding geleverde diensten	47.539	46.130

De vergoeding geleverde diensten stijgt ten opzichte van 2022 met € 1,409 miljoen. Dit komt voornamelijk door de verbetering van opbrengsten van de georganiseerde congressen en gestegen opbrengsten VNG International.

Overige baten (30)

	Realisatie 2023	Realisatie 2022
Opbrengst derden	2.321	2.003
Auteursvergoedingen	425	31
Overige baten	2.955	3.078
Totaal overige baten	5.701	5.112

De overige baten zijn in 2023 € 0,589 miljoen hoger dan vorig jaar. De realisatie van de auteursvergoedingen ligt hoger dan begroting en eerdere jaren. Dit komt doordat de royaltyafrekening van het SDU over 2022 en 2023 in de jaarrekening van 2023 worden verantwoord.

Personeelslasten (31)

	Realisatie 2023	Realisatie 2022
Salarissen	39.270	36.133
Sociale lasten	4.581	4.591
Pensioenbijdragen	5.837	6.164
Overige personeelslasten	7.705	7.481
Totaal personeelslasten	57.393	54.369

De personeelskosten stijgen aanzienlijk ten opzichte van vorig jaar. De stijging van de salarislasten (incl. sociale en pensioenlasten) komt hoofdzakelijk door een groei van het personeelsbestand (vaste en tijdelijke inzet) en stijging van de loonkosten op basis van AVR-ontwikkelingen.

Ten opzichte van het voorgaande jaar stijgen de personeelslasten met € 3,024 miljoen.

De totale bezetting van de VNG is per ultimo 2023 als volgt onderverdeeld naar de verschillende onderdelen (in fte's):

	Realisatie 2023	Realisatie 2022
VNG, de Vereniging	308,2	298,5
Congres- en Studiecentrum VNG B.V. (incl. COD)	88,9	88,1
VNG International B.V. (incl. buitenlandse dochterbedrijven)	77,2	77,2
VNG Risicobeheer B.V.	3,9	3,9
VNG Realisatie B.V.	120,9	69,1
VNG Naleving B.V.	-	35,0
	599,1	571,8

Overige lasten (32)

	Realisatie 2023	Realisatie 2022
Huisvestingskosten	1.157	913
Onderhoudskosten en inventaris	551	447
Automatisering	3.918	3.408
Telecommunicatie	752	23
Drukwerkkosten	1	33
Bibliotheekkosten	784	766
Restauratieve kosten	606	461
Overige bedrijfskosten	1.448	-265
	9.217	5.786

De stijging in de overige lasten komt voornamelijk door de aanzienlijk hogere overige bedrijfskosten. De overige kosten voor huisvesting, onderhoud, automatisering, telecommunicatie en restauratieve kosten zijn allemaal hoger dan begroot. Mede door het vervallen van de coronamaatregelen is het kantoorpand in 2023 weer intensiever gebruikt. Dit brengt hogere lasten met zich mee.

De honoraria voor de externe accountant met betrekking tot het boekjaar 2023 opgenomen in de controle- en advieskosten, opgenomen onder overige bedrijfsposten, zijn als volgt samengesteld:

	Realisatie 2023	Realisatie 2022
Onderzoek van de jaarrekening	208	208
Andere controle opdrachten	196	152
Fiscaal advies en niet controle opdrachten	192	52
Totaal	596	412

De stijging van de Fiscaal advies kosten komt voornamelijk door de extra kosten die gemaakt zijn in het kader van het Horizontaal Toezicht en in het kader van de Fiscale eenheid en de aanvullende wetgeving erop.

Overzicht mutatie eigen vermogen

(bedragen x € 1.000)

Vermelding van de mutatie in het eigen vermogen is volgens de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ) een verplicht onderdeel van de jaarrekening.

	Realisatie 2023	Realisatie 2022
Geconsolideerd nettoresultaat na belastingen toekomend aan de rechtspersoon	2.824	-5.019
Mutatie herwaarderingsreserve	1.780	-7.172
Omrekenverschillen	-7	-17
Mutatie eigen vermogen	4.597	-12.208

Den Haag, mei 2024.

Namens het bestuur,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Sharon Dijkma
Voorzitter

Eric van Oosterhout
Penningmeester

Overige
gegevens

Overige zaken betreffende de jaarrekening

Vaststelling jaarrekening

Conform artikel 8 lid 5 legt het bestuur de jaarrekening ter vaststelling voor aan de algemene ledenvergadering.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de leden van Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel met beperking

Wij hebben de jaarrekening 2023 van Vereniging van Nederlandse Gemeenten te 's-Gravenhage gecontroleerd. De verantwoording inzake de Wet normering topinkomens (hierna WNT-verantwoording) is opgenomen in de jaarrekening.

Naar ons oordeel, uitgezonderd de mogelijke gevolgen van de aangelegenheid beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking',

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging van Nederlandse Gemeenten op 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.
- is de in de jaarrekening opgenomen WNT-verantwoording inzake Vereniging van Nederlandse Gemeenten over 2023 in alle van materieel belang zijnde aspecten opgesteld in overeenstemming met de bepalingen bij en krachtens de Wet Normering Topinkomens (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2023;
- de geconsolideerde en enkelvoudige staat van baten en lasten over 2023;
- het geconsolideerde kasstroomoverzicht over 2023; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel met beperking

De beperking in ons oordeel heeft betrekking op WNT-aangelegenheden bij intra-groep detachering. Vereniging van Nederlandse Gemeenten heeft in de jaarrekening in op pagina 49 en toegelicht op welke topfunctionaris bij welke WNT-instellingen de omstandigheden, zoals hierna nader toegelicht, toezien. Wij zijn niet in staat geweest vast te stellen of de verantwoorde deeltijdfactor van de betreffende topfunctionarissen overeenkomt met de praktijk, onder meer omdat de WNT wet- en regelgeving niet voorziet in de wijze van toerekening van groepsbrede activiteiten aan individuele WNT-instellingen, alsmede als gevolg van het ontbreken van een vorm van tijdsregistratie waaruit wij controlezekerheid kunnen ontleen. Dit ziet specifiek toe op de autorisatie van de geschreven uren.

Als gevolg hiervan zijn wij niet in staat geweest voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen om vast te stellen dat de WNT-gegevens over zowel 2023 als 2022 van de topfunctionarissen bij de WNT-instelling, inclusief een eventuele onverschuldigde betaling als gevolg van onvoldoende verkregen zekerheid uit de tijdsregistratie, zoals in de jaarrekening op pagina 49 is toegelicht, in overeenstemming zijn met de bepalingen bij en krachtens de WNT.

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol WNT 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging van Nederlandse Gemeenten, zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel met beperking.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter onderbouwing van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude en niet van ons verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van iedere wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude en fouten.

In het kader van onze controle hebben wij inzicht verkregen in de entiteit en de bedrijfsomgeving en hebben wij de opzet en de implementatie beoordeeld en, waar van toepassing de effectieve werking getoetst van het risicomanagement van de entiteit met betrekking tot fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving. In overeenstemming met het voornoemde en met de controlestandaarden hebben wij de volgende risico's geïdentificeerd ten aanzien van fraude die relevant zijn voor onze controle, inclusief de relevante veronderstelde risico's vastgelegd in de controlestandaarden. De door ons geïdentificeerde frauderisico's zijn als volgt:

- het frauderisico dat het management maatregelen van de interne beheersing doorbreekt;
- het frauderisico ten aanzien van de aanpassing van de crediteurenstamgegevens en onvoldoende functiescheiding in het betalingsproces;
- het frauderisico ingegeven vanuit de perceptie dat transacties met (semi) overheidsorganen leiden tot een verhoogd corruptierisico;
- het frauderisico ten aanzien van de nauwkeurigheid/rechtmatigheid en afgrenzing van de kosten
- het frauderisico ten aanzien van niet-marktconforme transacties met verbonden partijen

Op basis van onze risicoanalyse en uitgevoerde werkzaamheden hebben we geen andere materiële frauderisico's gesignaleerd. Onderstaand worden de risico's en de uitgevoerde werkzaamheden verder beschreven.

Het risico dat het management maatregelen van de interne beheersing doorbreekt

Dit betreft het frauderisico dat het bestuur maatregelen van interne beheersing doorbreekt. Het bestuur bevindt zich in een positie om fraude te kunnen plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken, die anderszins effectief lijken te werken.

Daarom besteden wij bij al onze controles aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het bestuur, waaronder risico's op mogelijke afwijkingen als gevolg van fraude op basis van een analyse van mogelijke belangen van het bestuur. Wij hebben in dat kader bijzondere aandacht gehad voor tendenties in schattingen als gevolg van mogelijke druk op management om de begroting te realiseren. Wij besteden bij de controle aandacht aan dit risico door het uitvoeren van onder andere onderstaande werkzaamheden:

- wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing die het risico op het doorbreken van de interne beheersing moeten mitigeren in de processen voor het genereren en verwerken van

journaalposten en het maken van schattingen. We hebben het proces rondom de totstandkoming van financiële verslaggeving beoordeeld;

- wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria gericht op journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt;
- wij hebben in onze controle aandacht besteed aan significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening;
- wij hebben specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van schattingen waaronder de voorzieningen en waardering van activa;
- wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing die het risico ten aanzien van corruptie moeten mitigeren. Daarnaast hebben wij een kritische deelwaarneming op de kosten uitgevoerd.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het management.

Het frauderisico ten aanzien van de aanpassing van de crediteurenstamgegevens en onvoldoende functiescheiding in het betalingsproces

Dit betreft het frauderisico dat crediteurenstamgegevens ongeautoriseerd kunnen worden gewijzigd door diverse medewerkers. Diverse medewerkers kunnen zowel gegevens invoeren en muteren en zijn één van de fiatteurs tijdens de controle van de betaalbatch. Wij besteden bij de controle aandacht aan dit risico door het uitvoeren van onder andere onderstaande werkzaamheden:

- wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet en het bestaan geëvalueerd en de werking getoetst van de maatregelen van interne beheersing rondom de uitgaande betalingen en in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten omtrent de uitgaande betalingen;
- wij hebben een analyse opgesteld van de uitgaande betalingen;
- wij hebben betalingen geselecteerd op basis van risicocriteria.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van de uitgaande betalingen.

Het frauderisico ingegeven vanuit de perceptie dat transacties met (semi) overheidsorganen leiden tot een verhoogd corruptierisico

Wij besteden bij de controle aandacht aan dit risico door het uitvoeren van onder andere onderstaande werkzaamheden:

- wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet en het bestaan geëvalueerd rondom het aanbestedingsproces;
- wij hebben kennis genomen van interne toetsingen gericht op het aanbestedingsproces;
- wij hebben de kosten geanalyseerd op sporen van smeergeld dan wel corruptie op basis van risicocriteria.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van corruptie.

Het risico ten aanzien van de nauwkeurigheid/rechtmatigheid en afgrenzing van de kosten

Als onderdeel van onze risico inschatting hebben wij geëvalueerd welke soorten kosten of beweringen aanleiding geven tot een risico op afwijking van materieel belang als gevolg van fraude. Wij besteden bij de controle aandacht aan dit risico door het uitvoeren van onder andere onderstaande werkzaamheden:

- wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet en het bestaan geëvalueerd en de werking getoetst van de maatregelen van interne beheersing rondom de kostenverantwoording, en in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten omtrent de kostenverantwoording;
- wij hebben verbanden gelegd tussen de projectadministratie en de verantwoorde kosten;

- wij hebben een steekproef uitgevoerd op de verantwoorde (project)kosten;
- wij hebben een aansluiting gemaakt tussen de verantwoorde uren en de geadministreerde kosten;
- wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria, zoals memoriaalboekingen in de kostenverantwoording;
- wij hebben kennis genomen van reeds uitgevoerde controles door accountants op afgesloten subsidieverantwoordingen.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van de nauwkeurigheid/rechtmatigheid en afgrenzing van de kosten.

Het frauderisico ten aanzien van niet-marktconforme transacties met verbonden partijen

Dit betreft het frauderisico dat onderlinge transacties tussen verbonden partijen niet marktconform zijn. Dit zou zich onder andere voor kunnen doen in hogere tarieven van/aan verbonden partijen, of het niet naleven van de aanbestedingsregelgeving. Wij besteden bij de controle aandacht aan dit risico door het uitvoeren van onder andere onderstaande werkzaamheden:

- wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet en het bestaan geëvalueerd en de werking getoetst van de maatregelen van interne beheersing rondom de transacties met verbonden partijen, en in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten omtrent de transacties met verbonden partijen;
- wij hebben de transacties met verbonden partijen geïdentificeerd, gedocumenteerd en middels een deelwaarneming aangesloten met onderliggende brondocumentatie;
- wij hebben beoordeeld of er sprake is geweest van significante transacties buiten het normale verloop van de bedrijfsactiviteiten.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van niet-marktconforme transacties met verbonden partijen.

Onze controlewerkzaamheden leiden niet tot aanwijzingen en/of andere redelijke vermoedens van fraude en niet-nakomen van wet- en regelgeving die van materieel belang zijn voor onze controle.

Controleaanpak continuïteit

Zoals toegelicht op pagina 14 van de jaarrekening heeft het bestuur zijn continuïteitsbeoordeling voor de periode van tenminste 12 maanden vanaf de datum van het opmaken van de jaarrekening uitgevoerd en geen gebeurtenissen of omstandigheden geïdentificeerd die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven. Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van het bestuur te evalueren omvatten onder andere:

- overwegen of de continuïteitsbeoordeling van het bestuur alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben en het bestuur bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten waaronder het aanwenden van liquiditeiten middels toekomstige dividendstromen, aanspraken op de effectenportefeuille;
- evalueren van de begrote operationele resultaten en daaraan gerelateerde kasstromen in het kader van het GGU-fonds en inkomsten uit contributies;
- evalueren of in de continuïteitsbeoordeling rekening is gehouden met de ontwikkelingen rondom minimaal aan te houden weerstandsvermogen;
- analyseren of de huidige en de benodigde financiering voor het kunnen continueren van het geheel van de bedrijfsactiviteiten is gewaarborgd, in overeenstemming met het beleid;
- inwinnen van inlichtingen bij het bestuur over zijn kennis van continuïteitsrisico's na de periode van de door het bestuur verrichte continuïteitsbeoordeling.

Gebaseerd op onze werkzaamheden hebben wij geen gebeurtenissen of omstandigheden geïdentificeerd die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven en achten wij de continuïteitsveronderstelling zoals door het bestuur gehanteerd aanvaardbaar. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen

is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag bevat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Uitgezonderd de mogelijke effecten van de aangelegenheid beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' zijn wij op grond van onderstaande werkzaamheden van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven' is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven' en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven'.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven' en met de bepalingen bij en krachtens de Wet Normering Topinkomens (WNT). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vereniging.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate, maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de Regeling Controleprotocol WNT 2022, het Protocol beheer Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering VNG, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing dat relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren aan het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Woudenberg, 17 mei 2024
Vallei Accountants Audit B.V.

Drs. L.S. Goeman RA

